

Abdullah b. Abdurrahman b. Džibrin

KELIME I. SEHADET

Šehadet

njegovo značenje i ono što
nalaže svaki od njegova dva dijela

Autor:

Abdullah b. Abdurrahman b. Džibrin

Prijevod:

Harmin Suljić, prof.

Recenzent:

Ismail Handžić

Stručni savjetnik:

Mr. Šerif Suljić

Lektura:

Remzija Hurić – Bećirović

Tehnički urednik:

Nedžad Halilagić

Štampa: Amos - Graf, Sarajevo

Tiraž: 1000

Izdavač: Udruženje "PRAVI PUT MUSLIMANA" BiH

Distribucija: 062/140-300, 061/871-000 i 061/516-733

Za izdavača: Rasim Bašić VAKUFСКА DONACIJA

Kompjuterska obrada:

Medina Bašić

Korektura:

Kanita Turković, prof.

Remzija Hurić - Bećirović

DTP:

Teufik Mešić

Saradnik:

Hadžović Emir

Dizajn: Rasim Bašić

.....

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Nacionnlna i univerzitetska biblioteka

Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-1-4/-5

Abdullah b. Abdurrahman b. Džibrin

Kelime-i-Šehadet : njegovo značenje i ono što
nalaže svaki od njegova dva dijela / Abdullah b.

Abdurrahman b. Džibrin ; (prijevod Harmin Suljić).

Sarajevo : Udruženje Pravi put muslimana BiH,

2008. - 125 str. ; 24 cm

Bibliografske i dnage bilješke: uz tekst

ISBN 978-9958-9064-1-1

COBISS.BH-ID 16728838

.....

Abdullah b. Abdurrahman b. Džibrin

Kelime - i - Šehadet

*Njegovo značenje i ono što nalaže svaki od
njegova dva dijela*

SARAJEVO, 2008.

Uvod

Zahvaljujem Allahu, Gospodaru svjetova, hvalom koja dolikuje svim Njegovim blagodatima. Neka su salavat i selam na onoga koji je bio milost upute i blagodat, na vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, njegovu porodicu i sve ashabe.

Dragi čitaoci, predstavljamo vam novo izdanje iz edicije "*PISMA UPUTE*" kojeg izdaje Odbor za upućivanje i usmjeravanje iz sastava udruženja "*PRAVI PUT MUSLIMANA*" BiH. Ovaj Odbor je do sada štampao brošuru "*OPASNOST RAZGOLIĆAVANJA I OTKRIVANJA*" u 1000 primjeraka. Hvala Allahu da je knjiga naišla na opće prihvatanje i radost kod velikog broja čitalaca .

Pri izboru brošura posvetili smo mnogo pažnje da brošure sadrže različite teme - one koje se tiču stalnih ljudskih potreba i stanja kroz koja čovjek prolazi u ovom vremenu. Cilj je da se ukaže na Pravi put kako bi ljudi shvatili obaveze prema svome Gospodaru i kako bi se njihova veza sa vjerom ojačala, a njihov odnos prema vlastima poboljšao. Također, trudili smo se da autori brošura budu ugledni i istaknuti učenjaci, daije i poznati studenti.

Na osnovu prethodno navedenog proizašla je i ova organizovana i upotpunjena edicija koja će, zu Allahovo dopuštenje, biti općecko risna, a tretirat će teme iz oblasti: vjerovanja, ibadeta, ponašanja, morala te naučnog karaktera koji obuhvataju velika kapitalna djela iz različitih naučnih oblasti, kao što su: tefsir,

hadis, akaid i sira. Edicija će sadržavati 15 knjiga, koje će se štampati u tiražu od po 1000 primjeraka.

Ovaj veliki posao koji obavlja Odbor je u suštini plod vaših ruku, darivanja i konstantnih donacija od strane Bosne i dijaspore vakufskim projektom. Ovo je plod imana tih ljudi koji nisu žalili izdvojiti jedan lijep dio svog imetka i znanja znajući da će to koristiti današnjim i dolazećim generacijama.

Sebi smo uzeli u obavezu da služimo Islamu i da pomažemo muslimane na svim mjestima. Također, ne mogu a da ne spomenem direktora daJve koji je uzeo u emanet da prevede ova izvrsna djela na bosanski jezik, našu voditeljicu ženskog ureda, naše članice hafize, profesorice, naše članove hafize, profesore, tehničko osoblje i dizajnere koji će uložiti veliki trud, imetak i vrijeme da ona dođe do vas. Srdačno vam se zahvaljujem i molim Allaha, subhanehu ve te'ala, da nagradi vaš trud *Džennetom Firdevsom*.

Molim Allaha da sve naše daije i vođe uputi na Pravi put, da im pomogne da ustraju na dobru te da uveća korisno znanje našeg ummeta, sačuva našu sigurnost i mir. On sve čuje i na dovu se odaziva. Neka su selam i salavat na našeg vjerovjesnika. Muhammeda, sallallahu 'alejhl ve sellem, njegovu porodicu i sve ashabe.

Hadži Rasim Bašić
Predsjednik Odbora za upućivanje i usmjeravanje
udruženja "Pravi put muslimana" BiH

U ime Allaha, Milostivog, Svemilosnog!

Zahva pripada samo Allahu, onome koji se izdvaja u pogledu apsolutne potpunosti i koji je jedinstven u pogledu osobina savršenstva. Svjedočim da nema istinskog božanstva mimo Jedinog Allaha. Svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i poslanik, kojeg je njegov Gospodar odlikovao časnim svojstvima sa kojima se, u odnosu na druge, posebno isticao. Neka su salavat i selam na njega, njegovu porodicu i ashabe te na one koji ga slijede i pridržavaju se njegovog sunneta.

Odlučio sam napisati studiju o ovoj temi iz sljedećih razloga:

- izgovaranje šehadeta i postupanje po onome što oba njegova dijela nalažu predstavlja osnovni temelj Islama,
- većina ljudi iz našeg ummeta, koji su prihvatili poziv islama (da'vu), ne poznaje njegovo suštinsko značenje,
- neki smatraju da se njime, zapravo, želi samo puko izgovaranje bez njegove spoznaje i obavezne prakse,
- postoje i takvi ljudi koji se koriste različitim tumačenjima, koja su očigledno suprotna njegovom pravom značenju.

Iskreno se nadam da će knjiga biti od koristi za svakog ko joj pristupi sa lijepom namjerom.

Autor: Cijenjeni šejh

Abdullah b. Abdurrahman b. Džibrin

Da Allah oprosti njemu, njegovim roditeljima i svim muslimanima

PRVO POGLAVLJE

Vrijednost dvaju dijelova šehadeta

Čitaoci mogu primijetiti da postoje mnogobrojne izreke Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, koje sadrže vijesti o vrijednostima dvaju dijelova šehadeta, o radosnim nagovještajima o postizanju Dženneta i Allahovog zadovoljstva onom ko ga izgovori, a svakako i sreću i spas od Allahove srdžbe i kazne.¹ Između ostalog, među njima se spominje i hadis koji prenosi Ubade b. Samit, radijallahu 'anhu, koji kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sell em, rekao: *"Onaj ko posvjedoči da nema istinskog božanstva mimo Allaha koji nema sudruga, da je Muhammed Njegov rob i poslanik, da je Isa Allahov rob i poslanik i Njegova riječ, koju je dostavio Merjemi i Njegov Ruh, da je Džennet istina i da je Džehennem istina - Allah će ga uvesti u Džennet uprkos tome kakva djela je on posjedovao."* (Muttefekun alejhi)

U drugoj predaji stoji: *"Allah će ga uvesti kroz koju bude htio od osam dženetskih kapija."* U Muslimovom Sahihu i drugim zbirkama bilježi se od Osmana, radijallahu 'anhu, kao merfu' predaja: *"Onaj ko umre znajući da nema istinskog božanstva mimo Allaha, ući će u Džennet."*²

¹ Pogledati poglavlje o Tevhidu u Buharijinom Sahihu kao i poglavlje o Imanu u Muslimovom Sahihu.

² Pogledati Sahih Muslim sa Nevevijevim komentarom, 1/217.

Od Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, prenosi se da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao je: *"Svjedočim da nema istinskog božanstva mimo Allaha i da sam ja Allahov poslanik. Nijedan rob se neće susresti sa Allahom noseći ove riječi, osim onoga ko u njih sumnja, a da neće ući u Džennet."*³

Od Ubade b. Samita, radijallahu 'anhu, prenosi se da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, kako kaže: *"Ko posvjedoči da nema istinskog božanstva mimo Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, Allah će spriječiti Vatru da ga prži."*⁴

Od Enesa b. Malika, radijallahu 'anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao Mu'azu b. Džebel: *"Nema nijednog roba koji će posvjedočiti da nema istinskog božanstva mimo Allaha i da je Muhammed Njegov rob i poslanik, a da ga Allah neće zaštititi od Vatre."*⁵ Od Utbana b. Malika, radijallahu 'anhu, prenosi se u dugačkom hadisu da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Allah je zabranio Vatri da prži onoga ko kaže: la ilahe il/allah želeći time samo Allahovo Lice."*⁶ Svi ovi dokazi u oba Sahiha i drugim djelima jasno ukazuju na vrijednost izgovaranja ove dvije rečenice.

³ Muslim ga bilježi u svom *Sahihu* sa Nevevijevim komentarom, 1/217.

⁴ Hadis je zabilježen u Muslimovom *Sahihu*, 1/227, i drugim mjestima.

⁵ Prethodni izvor.

⁶ Prethodni izvor.

Kao ishod toga slijedi ulazak u Džennet i otvaranje svih osam njegovih kapija, kao i zabrana Vatri da ga prži. Također, u jednom drugom hadisu se bilježi da je nagrada za šehadet oslobađanje od Vatre. U tom hadisu Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: *"Ko osvane ili omrkne pa kaže: 'Allahu moj, ja sam osvanuo pozivajući Te za svjedoka i pozivajući da svjedoče nosioci Tvog Arša, zatim Tvoji vjerovjesnici, Tvoji melec i sva Tvoja stvorenja da si Ti doista Allah da nema istinskog božanstva osim Tebe, da je Muhammed Tvoj rob i poslanik; Allah će četvrtinu njegova tijela osloboditi od Vatre. Onaj ko to kaže dva puta Allah će osloboditi njegovu polovinu od Vatre. Onaj ko to kaže tri puta Allah će mu osloboditi tri četvrtine od Vatre. Ko to kaže četiri puta Allah će ga osloboditi od Vatre."*⁷

Također se prenosi hadis o vrijednosti ovih riječi da će prevagnuti nad čovjekovim lošim djelima, pa čak i sva stvorenja, osim onoga što Allah, subhanehu ve te'ala, bude htio. Ibn-Hibban i Hakim, koji ga ocjenjuju vjerodostojnim, bilježe predaju od Ebu-Seida el-Hudrija, radijallahu 'anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Musa, alejhis-selam, rekao je: 'Gospodaru, poduči me nečemu čime ću Te spominjati i prizivati u dovama.'* Allah, subhanehu ve te'ala, reče: *'Musa, reci: La ilahe illallah.'* On odgovori: *'Gospodaru, to govore svi Tvoji robovi.'* Allah, subhanehu ve te'ala, reče:

⁷ Pogledaj *Sunnen* od Tirmizija sa *Tuhfetu-l-ahvezi*, 9/472, zatim *Sunen* od Ebu-Davuda, br. 5069, a verzija je od njega. Bilježe ga Tirmizi i Ebu-Davud od Enesa, radijallahu 'anhu.

*'Reci: la ilahe illallah!' On reče: 'Nema istinskog božanstva mimo Allaha. Gospodaru ja sam mislio na nešto čime ćeš me izdvojiti.' Allah, subhanehu ve te'ala, reče: 'Musa, kada bi sedam nebesa i njihovi stanovnici osim Mene i sedam Zemaija stali na jednu tereziju, a la ilahe illallah na drugu, preteglo bi la ilahe illallah.'*⁸

Imam Ahmed bilježi predaju od Abdullaha b. Amra, radijallahu 'anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Nuh, 'alejhis-selam, rekao je svom sinu kada je umirao: "Naredujem ti la ilahe illallah, jer kada bi sedam nebesa i sedam Zemaija bilo stavijeno na tereziju, a la ilahe illallah na drugu tereziju, preteglo bi la ilahe illallah. Kada bi sedam nebesa i sedam Zemaija predstavljali haiku iz jednog djela, riječi la ilahe illallah bi je pukla.'" Tirmizi i drugi od Abdullaha b. Amra, radijallahu 'anhu, bilježe hadis o čovjeku sa karticom koji će biti pozvan na Sudnjem danu. Pred njim će se otvoriti devedeset i devet zapisanih bilježnica i sve će biti ispunjene lošim djelima. Zatim će mu se izvaditi kartica na kojoj piše: "Svjedočim da nema istinskog božanstva mimo Allaha i da je Muhammed Njegov rob i poslanik"; pa će se bilježnice staviti na jednu tereziju a kartica na drugu tereziju, pa će bilježnice biti nadvagane a kartica će prevagnuti."¹⁰

⁸ Ovaj hadis se nalazi u *Mevaridu zem'an*, br. 2324, dok je verzija preuzeta iz Hakimovog *Mustedreka*, 1/528.

⁹ Hadis se nalazi u Ahmedovom *Musnedu*, pod provjerom od Ahmeda Šakira, br. 6583. Isto tako ga bilježi Hakim, 1/48, ocjenjujući ga vjerodostojnim s čime se složio Zehebi.

¹⁰ Hadis se nalazi u Timizijevom *Sunenu sa Tuhfom*, 7/395. Isto ovako ga

Dakle, možemo vidjeti da ovi vjerodostojni dokazi ukazuju na spas i uspjeh onih koji budu istinski nosili ovu rečenicu. Ipak ona mora biti realizovana i mora se po njoj djelovati, jer su svi ovi dokazi općeniti te se u tom slučaju razumijevaju na osnovu drugih šerijatskih tekstova koji ih detaljnije određuju i implicite zahtijevaju da se prema oba dijela šehadeta postavi krajnje iskreno. Samo na taj način šehadet ostavlja pozitivan trag na čovjekova djela i njegovo ponašanje.

DRUGO POGLAVLJE

Borba zbog kelime-i-šehadeta i obaveza njegovog izgovora

U oba Sahiha se bilježi od Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Naređeno mi je da se borim protiv mušrika sve dok ne kažu la ilahe illallah. Onaj ko izgovori la ilahe illallah zaštitio je od mene svoj imetak i život osim sa pravom, a njegov konačni račun je kod Allaha."* U predaji kod Muslima se navodi: *"Sve dok ne posvjedoče da nema istinskog božanstva mimo Allaha, dok ne povjeruju u mene i ono sa čime sam došao."*¹¹

Mnogo je hadisa koji govore o ovoj tematici. Ovako je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, prihvatao Islam od svakog pojedinca koji bi izgovorio šehadet. Historičari prenose priču o Islamu Ebu-Zerra el-Gafarija, radijallahu 'anhu, da je rekao: "Došao sam Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, i rekao: 'Es-salam u alejkum, Allahov Poslani će! Svjedočim da nema istinskog božanstva mimo Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik:" Kaže: "Vidio sam da mu je lice bilo ozareno od radosti."¹²

Također su spominjali kako je Halid b. Velid došao radi prihvatanja Islama u Medinu. Otišao je kod Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve

¹¹ Kod Buharije se ovaj hadis bilježi pod br. 2946, a kod Muslima sa Nevevijevim komentarom na *Sahih*, 1/210.

¹² Ibn-Kesir ga spominje u *El-bidaje ve-n-nihaje*, 3/34.

sellem, pa kaže: "Nazvao sam mu selam i rekao: 'Svjedočim da nema istinskog božanstva mimo Allaha i da si ti Allahov poslanik: On je rekao: *"Hvala Allahu koji te je uputio."*¹³

Isto tako je lijep primjer priča o prihvatanju Islama od Halida b. Seada b. el-'Asa, radijallahu 'anhu, kada se susreo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem, pa rekao: "U šta ti pozivaš?" Kaže: *"Pozivam te jedinom Allahu koji nema sudruga i da vjeruješ da je Muhammed Njegov rob i poslanik, zatim da se odrekneš obožavanja kamenja koje ne čuje niti vidi niti šteti niti koristi i koje ne može praviti razliku između onih koji ga obožavaju i onih koji ga ne obožavaju."* Halid reče: *"Onda ja svjedočim da nema drugog božanstva koje uistinu zaslužuje ibadet mimo Allaha i da si ti Allahov poslanik."*¹⁴

Ove i slične priče ukazuju da je izgovor šehadeta uslov prihvatanja Islama. Onaj ko ga izgovori ušao je u ovu vjeru. Time će mu biti zaštićeni imetak i život i zabranjeno ga je ubiti. Zbog toga je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, osudio Usamin postupak kada je ubio čovjeka koji je izgovorio šehadet. U Muslimovom Sahihu i drugim zbirkama se bilježi da ga je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslao sa izvidnicom. Usame kaže: "Sustigao sam čovjeka

¹³ Pogledaj *Siru* od Ibn-Hišama sa *Revdu-l-enf*, 6/323, i *El-Bidaje ve-n-nihaje*, 4/238.

¹⁴ *El-Bidaje ve-n-nihaje*, 3/32.

pa je rekao: '***La ilahe illallah,***' ali sam ga ubio." Pa sam rekao: "Allahov Poslaniče, to je rekao iz straha od oružja." On reče: "*Jesi li mu rasporio srce pa da vidiš?*"¹⁵

U drugom hadisu od Džunduba el-Bedželija se bilježi u *Sahihu* da je Usame rekao: "On je izvršio pokolj nad muslimanima i ubio je tog i tog. Kad sam podigao sablju na njega on je rekao: '***La ilahe illallah!***'" On reče: "*Kako ćeš se postaviti spram la ilahe illallah kada ti dode na Sudnjem danu.*"¹⁶

U hadisu od Ibn-Abbasa stoji da, kada je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslao Mu'aza u Jemen, rekao mu je: "*Neka prvo u šta ćeš ih pozvati bude svjedočenje da nema istinskog božanstva mimo Allaha i da sam ja Allahov poslanik.*"¹⁷

Mnogo je hadisa u ovom značenju koji ukazuju da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio sa ljudima koji izgovore šehadet, koji djeluju po njegovim uputama, pridržavaju se svega onoga što oba njegova dijela nalažu, poput pokornosti Allahu, subhanehu ve te'ala, i Njegovom Poslaniku, imajući ga u svim vrstama ibadeta. Time se praktično ispoljava Allahov tevhid, a uklanjaju mnogobožачki običaji. Sve se to crpi iz značenja ***la ilahe illallah***. Također, drugim dijelom šehadeta: "I svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik" nalaže se obligatna

¹⁵ Kao što stoji u Muslimovom *Sahihu* sa komentarom, 2/99.

¹⁶ Ovaj hadis se također nalazi u Muslimovom *Sahihu* sa komentarom, 2/100.

¹⁷ Muttefekun 'alejhi.

pokornost Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovo slijedenje. Obzirom da su Arapi u to vrijeme bili izrazito rječiti, oni su u cjelosti razumijevali suštinsko značenje oba dijela šehadeta, prije svega značenje riječi ***El-ilah*** - Bog i onoga što ona obuhvata u pogledu negacije i potvrđivanja. S tim u vezi nije ni čudo zašto se Vjerovjesnik zadovoljavao samo sa izgovorom ove rečenice. Naime, jedan od uvjeta da bi osoba koja izgovori šehadet bila spašena, bio je da ista izuzetno dobro poznaje njegovo značenje i da praktično djeluje po onome što on nalaže, kako u tajnosti tako i u javnosti.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾

"Znaj da nema istinskog božanstva mimo Allaha!"¹⁸

U drugom ajetu Uzvišeni kaže:

﴿إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾

"Osim onoga ko posvjedoči istinu a budu je poznavali!"¹⁹

(Ima još mnogo sličnih ajeta koji uvjetuju znanje o ovom šehadetu.)

Zbog toga se mora pustiti na miru svaki čovjek koji javno izgovori ove riječi. Time će njegova krv biti

¹⁸ Muhammed, 19.

¹⁹ Ez-Zuhruf, 86.

zaštićena dok se ne provjeri i ne sagleda njegovo stanje nakon njegove izjave. Ako ustraje u vjeri i bude privržen tevhidu i ako bude praktično sprovodio učenja Islama, on je musliman, njemu pripada što pripada muslimanima i ima obaveze koje imaju muslimani. Ako se suprotstavi onome što je posvjedočio, ili ako izostavi nešto čime se obavezao, negirajući ili nevjerujući u to, ili ako dozvoli nešto što je inače zabranjeno, a što je kao takvo nužno vjerom općepoznato kao zabranjeno, onda mu ove riječi uopće neće koristiti. Ovo je nažalost stanje većine ljudi današnjice svejedno da li oni bili učenici, obični, neznalice ili slijepi sljedbenici drugih. Mnogi ljudi koji su živjeli u posljednjim stoljećima živjeli su sa pogriješnom interpretacijom islamske dogmatike (*aka'id*). Odrasli su na nepoznavanju vjere i značenja šehadeta. Štaviše, odrasli su sa nepoznavanjem arapskog jezika, tako da nije čudno što je među njima veliki broj onih koji ne shvataju značenje šehadeta i što zapadaju u ono što je suprotno šehadetu.

Zadovoljavaju se pukim izgovaranjem šehadeta uvjereni da će se nagrada isevapi te zaštita krvi i imetaka postići izgovorom ovih običnih slova, bez prethodnog poznavanja značenja ovih riječi ili djelovanja po onome što one nalažu. Zbog toga osjećamo veliku potrebu da nešto kažemo o značenjima šehadeta kako bismo iznijeli dokaz protiv svakog onoga ko se suprotstavi njegovom značenju i ko se zadovolji sa njegovim pukim izgovorom smatrajući sebe, nakon toga, muslimanom potpunog tevvida.

TREĆE POGLAVLJE

Značenje riječi "La ilahe illallah"

Imami da've, Allah im se smilovao, dali su veliku pažnju pojašnjenju značenja riječi tevhida. U djelu *Dževabu su'al* šejh Muhammed b. Abdulvehhab ju je studiozno pojasnio, a o njoj je govorio i u djelu *Kešfu-š-šubuhāt* i u drugim djelima. Također, njenom značenju su se studiozno posvetili komentatori čuvenog djela *Kitabu-t-tevhid* i mnogi drugi. Pored toga iznosimo riječi Sulejmana b. Abdullaha u djelu *Tejsiri-l-Azizi-l-hamid* koje je komentar na djelo *Kitabu-t-tevhid*, str. 53, gdje kaže: "Riječi la ilahe illallah znače da nema istinskog božanstva mimo Jednog Boga. On je jedini Allah koji nema sudruga.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾

"Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: 'Nema istinskog boga osim Mene, zato Meni ibadet činite!'"²⁰

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ...﴾

"Mi smo svakom narodu poslanika poslali: 'Allahu ibadet činite, a taguta se klonite!'"²¹

²⁰ El-Enbija, 25.

²¹ En-Nahl, 36.

Dakle, ispravno značenje riječi *El-Ilah* - Bog je onaj koji se obožava. Zbog toga kada je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao nevjernicima Kurejšija: "Recite: ***La ilahe illallah.***" Oni su odgovorili:

﴿أَجْعَلُ الْإِلَهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا الشَّيْءُ عُجَابٌ﴾

"Zar on da bogove svede na Boga jednog? To je, zaista, nešto veoma čudno!"²²

Hudov, alejhi-s-selam, narod je rekao:

﴿قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا...﴾

"Zar si nam došao zbog toga da obožavamo samo jednog Allaha, a da napustimo one koje su preci naši obožavali?"²³

Dakle, pozivao ih je u *la ilahe illallah*, a to znači da nema istinskog boga osim Allaha. To je ibadet samo Allahu i odbijanje robovanja bilo kome drugom mimo Njega. To predstavlja nevjerstvo u taguta i vjerovanje u Allaha. Ove riječi sadrže u sebi vrhunsko značenje, a to je da sve što je mimo Allaha nije bog. Zatim, kome god se pripiše božanstvenost mimo Njega to je lažno i neistinito. Onaj ko ga potvrdi nekom mimo Njega čini najveću nepravdu. Niko ne zaslužuje ibadet osim Allaha, a samim tim mimo Njega niko ne posjeduje božanstvenost. Dakle,

²² Sad, 5.

²³ El-E'araf, 70.

riječi šehadeta obuhvataju negaciju božanstvenosti svakom mimo Allaha, a ujedno je potvrđuju jedino Njemu koji nema sudruga. To nalaže obavezu da se On smatra jedinim Bogom i zabranu smatranja za boga bilo koga osim Njega. Ovu negaciju i potvrđivanje lahko može razumjeti svaka osoba koja čuje ovakvu izjavu. Primjer koji bi mogao približiti značenje je primjer osobe koja traži da mu neka nedolična i nesposobna osoba pojasni neko vjersko pitanje ili da mu nešto posvjedoči, dok sa druge strane ostavlja one učene, pa mu se kaže da taj nije muftija niti može svjedočiti. Muftija je ta i ta osoba, a onaj koji je sposoban za svjedočenje je taj i taj. To znači da je ovo prvo negiranje, a drugo potvrda.

U smisao božanstvenosti ulazi svaki pojam i vrsta ibadeta koja proističe iz srčanog obožavanja Allaha kroz ljubav, pokornost i predanost. To biva samo Njemu Jedinom i nikome drugom. On nema sudruga, što znači da je rob dužan usmjeriti svaki vid ibadeta samo Allahu, subhanehu ve te'ala. Tu spadaju: dova, strah, ljubav, oslonac, priklanjanje, pokajanje, klanje životinja, zavjetovanje, sedžda i svaki drugi vid ibadeta. Dakle, svaki od njih se mora usmjeriti jedino Allahu koji nema sudruga. Onaj ko usmjeri ili posveti nešto od ovih ibadeta nekome mimo Allaha, koji nisu valjani osim da se usmjere Allahu, on je mušrik makar izgovarao *la ilahe illallah*, jer nije postupao po onome što nalažu ove riječi tevhida i iskrenosti.

Stavovi učenjaka u pogledu značenja riječi "*El-ilāh*"

Ibn-Abbas, radijallahu 'anhu, kaže: "Allah znači onaj koji posjeduje božanstvenost i pravo na ibadet od strane svih Njegovih stvorenja. Ovako ga prenosi Ibn-Džerir i Ibn-Ebu-Hatim."²⁴

Vezir Ebu-Muzafer u djelu "El-Ifsah" kaže: "Svjedočenje *la ilahe illallah* nalaže da onaj ko posvjedoči mora znati da nema istinskog božanstva mimo Allaha."

Kao što Uzvišeni kaže:

﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾

"Znaj da nema istinskog božanstva mimo Allaha."²⁵

Onaj ko posvjedoči ove riječi mora znati njihovo značenje. Allah, subhanehu ve te'ala, pojasnio je da onaj ko posvjedoči istinu ako ne zna šta je posvjedočio nije istinoljubljiv prema svome svjedočanstvu kao što je to, za razliku od njega, osoba koja posvjedoči ono što istinski poznaje.

Uzvišeni kaže:

﴿إِلَّا مَن شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾

²⁴ Ibn-Kesir ovako navodi u *Tefsiru* u tumačenju El-Fatihe.

²⁵ Muhammed, 19.

"Osim onoga ko posvjedoči istinu a budu je poznavali!"²⁶

Allahovo ime je iskazano u nominativu nakon čestice "osim" što znači da je obaveza svakog vida božanstvenosti da se pripiše isključivo Njemu, a istovremeno da niko drugi ne zaslužuje božanstvenost mimo Njega. Potvrda ovih riječi nalaže da znaš da sve što je postojeće mimo Allaha je izloženo promjenama, pa takvo ne može biti bogom. Ako kažeš ***la ilahe illallah*** onda tvoje riječi znače da sve što je mimo Allaha nije bog, tako da božanstvenost moraš priznati jedino Allahu. Opća korist od svega toga je da znaš da ova riječ sadrži nevjerovanje u taguta i vjerovanje u Allaha. Kada si negirao božanstvenost i potvrdio njenu dosljednost jedino Allahu, subhanehu ve te'ala, postao si od onih koji ne vjeruju u taguta, a koji je povjerovao u Allaha. Ebu-Abdullah el-Kurtubi u Tefsiru kaže: "***La ilahe illallah*** znači da nema istinskog božanstva osim Njega."

Šejhul-Islam kaže: "***El-Ilāh*** je obožavani i onaj kome se pokorava." Također kaže: "U riječima ***la ilahe illallah*** je potvrda Njegove jedinosti u pogledu božanstvenosti. Božanstvenost sadrži savršenstvo Njegovog znanja, moći, milosti i mudrosti. U tome je potvrda Njegove dobrote prema robovima, jer je Bog obožavani, a obožavani je onaj koji zaslužuje da bude obožavan. Ako je zaslužio da bude obožavan to biva samo zato što se okarakterisao svojstvima koja

²⁶ Ez-Zuhruf, 86.

nalažu da On bude istinski voljen i da Mu se istinski bude ponizno."

Ibnul-Kajjim, rahimehullah, kaže: "Bog je onaj kojeg obožavaju srca ljubavlju i veličanjem, priklanjanjem, čašćenjem i veličanjem, poniznošću i pokornošću, strahom, nadom i oslanjanjem."

Ibn-Redžeb, rahimehullah, kaže: "Bog je onaj kojem se pokorava i ne iskazuje neposlušnost iz bojazni prema Njemu, iz poštivanja, ljubavi, straha, nade, oslonca na Njega, traženja i molbe od Njega i upućivanja dove Njemu. Sve ovo nije ispravno osim ako se posveti Allahu, subhanehu ve te'ala. Onaj ko udruži neko stvorenje u bilo čemu od ovih stvari, koje su od specifičnosti božanstva, to će onda biti udarac u temelje njegove iskrenosti u svjedočenju riječi ***la ilahe illallah***. Također, bit će to mahana i mrlja na njegovom tevhidu. On će tada sadržavati i robovanje nekom stvorenju u onolikom omjeru koliko ga bude njemu ispoljavao. Sve se to smatra ograncima širka."

El-Bekai kaže: "Riječima ***la ilahe illallah*** se iskazuje krajnja i apsolutna negacija da postoji neko drugo božanstvo, koje je dolično prava obožavanja, mimo apsolutnog Vladara. Ovakvo znanje je najveličanstvenija opomena koja nudi spas od strahota Sudnjeg dana. Ono će se uistinu takvim smatrati samo onda ako bude plodonosna, a korisno će biti onome ko se pokori i bude djelovao po onome što ono nalaže. Ako je stanje suprotno tome onda se, pak, radi o neznanju (ar. ***džehl***)."

Et-Tajbi kaže: "Riječ *El-ilah* - Bog označava izvršioca određenih radnji (ar. *fe'aal*) , ali ima značenje onog kome se radnja vrši (ar. *mef'ul*)," kao što kažemo riječ knjiga, a ista ima značenje onoga što je napisano. Od riječi *Bog* nastala je riječ obožavanje. Dakle ista označava onoga koji je obožavan ibadetom. Ovo zapravo predstavlja konsenzus učenjaka da je bog onaj koji se obožava. Za razliku od obožavalaca kaburova i njima sličnih koji su uvjereni da je bog samo Stvoritelj ili ima moć da stvara i termina sličnih tome. Zatim, oni smatraju ako izgovore ove riječi na ovaj način da su postigli značenja krajnjeg i potpunog tevhida, pa čak i onda ako učine bilo koji ibadet nekome drugom mimo Allahu, poput dozivanja mrtvih, traženja pomoći od njih u nedaćama, zahtijevanja da im pomognu u izvršavanju potreba, zavjetovanje njima u bezna- dežnim situacijama, traženje od njih da se zauzimaju kod Gospodara Zemlje i nebesa i mnoge druge vidove ibadeta. Oni nisu osjetili da su se s njima udružila njihova braća – arapski mušrici u svojim tvrdnjama. Oni su znali da je Allah Stvoritelj i da ima moć stvaranja. Obožavali su ga na različite načine, tako da bi po njima EbuDžehl, Ebu-Leheb i oni koji su ih slijedili imali udjela u Islamu, kako bi to presudili obožavaoci kaburova. Isti je sl u čaj sa njihovom braćom koji su obožavali Vedda, Suva'a, Jegusa, Jeuka i Nesra, jer su oni svoju vjeru učinili čistim Islamom. Kada bi značenje la ilahe illallah bilo onako kako su zamislile ove neznalice onda između Poslanika,

sallallahu 'alejhi ve sellem, i ovih ne bi bilo sukoba. Naprotiv, oni bi pohrlili da mu se odazovu, da prihvate njegov poziv i misiju. Jer da im je rekao: "Recite ***la ilahe illallah***, sa značenjem da nema moći da stvara niko osim Allaha, oni bi rekli: "Čujemo i pokoravamo se."

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿وَلَيْنِ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ...﴾

"A ako ih zapitaš ko ih je stvorio, sigurno će reći: 'Allah'!"²⁷

﴿وَلَيْنِ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ﴾

"Pa ako ih upitaš ko je stvorio nebesa i Zemlju, oni će sigurno reći: 'Stvorio ih je Silni, Sveznajući'!"²⁸

﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ﴾

"Upitaj: 'Ko vas hrani s neba i iz zemlje, čije su djelo sluh i vid'?"²⁹

Mnogo je drugih ajeta koji govore o ovom značenju. Međutim, ipak se radilo o ljudima koji su dobro razumijevali arapski jezik. Znali su da se ova riječ energično i temeljno suprotstavlja njihovom pravu da dozivaju mrtve i kipove, kao i da će im

²⁷ Ez-Zuhruf, 87.

²⁸ Ez-Zuhruf, 9.

²⁹ Junus, 31.

oduzeti pravo na traženje zagovorništva kod nekog mimo Allaha, a prvenstveno da priznaju božanstvenost nekom mimo Allaha.

Pa su rekli:

﴿...مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ...﴾

"Mi ih obožavamo samo zato da bi nas što više Allahu približili."³⁰

﴿...هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ...﴾

"Ovo su naši zagovornici kod Allaha."³¹

﴿أَجْعَلِ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا شَيْءٌ عَجَابٌ﴾

"Zar on da bogove svede na Boga jednog? To je, zaista, nešto veoma čudno!"³²

Neka propadne onaj od koga su Ebu-Džehl i kurejšijske glavešine kufra i drugi bolje poznavali značenje *la ilahe illallah*.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ وَيَقُولُونَ آيُنَا

لَتَارِكُوَاءِ الْهَيْتَنِ الشَّاعِرِ مَجْنُونٍ﴿

"Kad im se govorilo: 'Samo je Allah istinski Bog!'- oni su se oholili i govorili: 'Zar da napustimo božanstva naša zbog jednog ludog pjesnika'?!"³³

³⁰ Ez-Zumer, 3.

³¹ Junus, 18.

³² Sad, 5.

³³ Es-Saffat, 35-36.

Oni su spoznali da ova rečenica nalaže ostavljanje svakog vida ispoljavanja ibadeta nekome mimo Allaha i da se ibadet mora posvetiti isključivo samo Allahu. Ako se od obožavaoca kaburova zatraži iskrenost u da'vi i pokornosti Allahu, oni kažu: "Zar da zanemarimo naše uglednike i naše posrednike koji se zbog naših potreba zagovaraju?" Njima će se reći: "Da, zanemarivanje ovog tipa i iskrenost je istina."

Kao što Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ﴾

"A nije tako, on istinu donosi i tvrdi da su svi poslanici istinu donosili."³⁴

Dakle, *la ilahe illallah* sadrži u sebi negaciju i potvrdu. Negira božanstvenost svakoga mimo Allaha, subhanehu ve te'ala. Svako drugi mimo Njega, bilo da je iz skupine meleka ili vjerovjesnika, ili bilo ko drugi, ne može biti bog. Isto tako, ne zaslužuje ništa od ibadeta. Božanstvenost je potvrđena samo Allahu, što znači da rob ne obožava nikoga osim Njega, odnosno da svojim postupkom ne iskazuje nikome drugom božanstvenost, kao što je vezivanje srca što analogno nalaže da postoji neko drugi čiji su cilj neke vrste ibadeta, kao što su: dova, prinošenje žrtve, zavjeti i ostalo. Općenito kazavši, niko se mimo Allaha ne smije obožavati, odnosno samo Njemu se treba robovati. Onaj ko izgovori ove

³⁴ Es-Saffat, 37.

riječe znajući za njeno značenje, postupajući po onome što nalaže, od negacije širka i potvrde Allahove jedinosti, imajući pri tom čvrsto uvjerenje u ono što sadrži u sebi i šta nalaže od djela, takva osoba je pravi musliman.

Ako osoba bude javno postupala onako kako nalažu riječi tevhida, a da nema čvrsto uvjerenje u njihovo značenje, smatra se licemjerom (ar. munafik), a ako radi suprotno riječima šehadeta kao što je činjenje širka, ta osoba je kafu makar ih izgovarala. Nisu li upravo licemjeri javno ispoljavali ono što riječ tevhida nalaže, a i pored toga će boraviti u najdubljem ponoru Džehennema? Munafici je izgovaraju, a uprkos tome smatraju se pobornicima kufra i širka, tako da im oni nimalo neće koristiti. Isti je slučaj sa osobom koja se odmetne od islama negirajući bilo šta od nužno obavezujućih djela Islama i njegovih prava, ove mu riječi neće nimalo koristiti makar ih izgovorio stotinu hiljada puta.

Isto je sa osobom koja posveti neki od ibadeta nekome mimo Allaha, kao što je obožavanje kaburova, kipova i tome slično. U tom slučaju ove riječi neće ništa koristiti niti ulaze pod okrilje hadisa koji govori o vrijednosti ovih riječi. Vjerovjesnik, salallahu alejhi ve sellem, to je pojasnio riječima: *"Jedinog koji nema sudruga,"* jer je time htio upozoriti da se može desiti da ih čovjek izgovara, a pored toga bude mnogobožac, kao što su pagani, munafici ili obožavaoci kaburova. Kada su vidjeli da je Vjerovjesnik, sallallahu

'alejhi ve sellem, pozivao svoj narod da kažu *la ilahe illallah*, pomislili su da ih je pozvao samo da puko izgovore ove riječi. Bilo je to, zapravo, oličenje njihovog velikog neznanja! Međutim, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, pozivao ih je da ih izgovore i ujedno da djeluju po onome što nalažu svojim značenjem te da se klone robovanja nekome mimo Allaha.

Zbog toga su rekli:

﴿أَيْنَالْتَّارِ كُؤَاءِ الْهَتِنَالِشَاعِرِ مَجْنُونٍ﴾

"Zar da napustimo božanstva naša zbog jednog ludog pjesnika?!"³⁵

I govorili su:

﴿أَجْعَلِ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا الشَّيْءُ عُجَابٌ﴾

"Zar on da bogove svede na Boga jednog? To je, zaista, nešto veoma čudno!"³⁶

Zbog toga su odbili izgovoriti ove riječi. A da su ih i izgovorili i ostali na obožavanju Lata, Uza'a i Menata opet ne bi bili muslimani. Protiv njih bi se Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, borio sve dok se ne bi lišili kipova i dok ih ne bi prestali obožavati, pa da obožavaju Jedinog Allaha koji nema su druga. Ova stvar je nužno poznata iz Kur'ana, sunneta i konsenzusa islamskih učenjaka. Što se tiče obožavaoca kaburova, oni nisu spoznali značenje ovih riječi niti su spoznali negaciju božanstva

³⁵ Es-Saffat, 36.

³⁶ Sad, 5.

svakom drugom osim Allahu, koje je Njemu potvrđeno, Jedinom koji ortaka nema.

Oni nisu spoznali ništa više od značenja riječi šehadeta onoliko koliko je poznato i vjerniku i nevjerniku, i oko čega se slažu svi ljudi, a značenje šehadeta je da niko nema moći niti snage za stvaranje osim Njega. Značenje riječi Bog podrazumijeva da je On neovisan u odnosu na svakog i da je svako ovisan o Njemu, i tome slično. Ovo je istina i od nužnih svojstava božanstvenosti. Međutim, sa značenjem riječi la ilahe illallah se to ne želi. Ovakav obim saznanja značenja čak su i nevjernici znali. Potvrdili su to pored toga što nisu ništa od ovih svojstava i epiteta pripisali svojim božanstvima. Naprotiv, priznavali su svoje siromaštvo i ovisnost za Allahom, ali su obožavali kipove sa opravdanjem da su oni posrednici i zagovarači kod Allaha u sticanju koristi i spasa od nedaća, dok su, sa druge strane, stvaranje, vlast, opskrbu, oživljavanje, usmrćivanje i sve druge stvari pripisali Allahu Jedinom koji nema sudruga. Spoznali su značenje la ilahe illallah te su ih zbog toga odbili izgovoriti i djelovati u skladu s ovim riječima. Međutim, njima nije ništa koristio tevhidurrububijet pored širka u tevhidul-uluhijjet.³⁷

Kao što Uzvišeni kaže:

﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ﴾

³⁷ Tevidu-r-rububijet je vjerovanje u Allahovu moć, tj. da samo On stvara, daje, oduzima itd. Tevidu-l-uluhijjet je vjerovanje i uvjerenje da svaki vid ibadeta, koji je propisan, pripada samo Allahu, ﷻ.

"Većina ovih ne vjeruje u Allaha, nego druge Njemu smatra ravnim."³⁸

Međutim, obožavaoci kaburova su izgovorili ove riječi, ali nisu shvatili njihovo značenje odbijajući da izvrse ono što one znače. Time su postali poput pagana koji su ih izgovarali ne znajući njihovo značenje niti djelujući po onome što nalažu. Možeš primijetiti kako neko od njih izgovara ove riječi, ali pored toga obožava nekoga mimo Allaha sa ljubavlju, veličanjem, poštivanjem, strahom, nadom, osloncem i devom u nedaćama. Nekom drugom mimo Allaha čini različite ibadete obzirom da njegovo srce obožava drugog što je mnogo gori oblik širka nego što su ga činili nekadašnji mnogobošci. Kada se nekom od njih obratite tražeći zakletvu Allahom, on se zakune bez razlike da li je istina ili laž, jer je to njemu nebitno.

Ali ako bi mu se reklo da se zakune nekim od njegovih šejhova ili njegovim turbetom i tome slično, neće vam se zakleti ako laže. To nije ništa drugo osim što je taj ukopani veličanstveniji u njegovom srcu od Gospodara svih gospodara. Nekadašnje generacije nisu bile ovakve, nego ako su htjeli da potvrde zakletvu zaklinjali bi se Allahom, ﷻ. Primjer za to je događaj u vezi optužbe (kaseme) za zajedničko ubistvo u paganske doba. Ova priča se nalazi u Buharijinom *Sahihu*.³⁹

³⁸ Jusuf, 106.

³⁹ Buharija bilježi hadis, br. 3845, od Ibn-Abbasa kao prvu priču o *kasemi* u džahilijetu u plemenu Benu-Hašim kada je neki od njihovih ljudi bio ubijen ularom od deve. Ubica je negirao ubistvo. Pa se od njegovog naroda zaklela četrdeset osam ljudi nakon čega nije prošla godina dana a da od njih niko nije ostao među živima.

Da nedaća bude još veća, veliki broj njih smatra da je traženje pomoći od njihovog boga, kojeg obožavaju, kod kabura ili na nekom drugom mjestu, vrednije i korisnije, nego da traži pomoć od Allaha u džamiji. To javno ističu tako da postoji i mnogo priča koje se od njih prenose u ovom kontekstu. Širk prethodnih naroda nije dostigao ovaj stupanj, jer kad se ovima desi kakva nedaća sve svoje iskrene dove upute ukopanim u zemlju, prizivajući ih njihovim imenima kako bi im otklonili nedaće. Isto to čine kada su na kopnu, moru, putu ili pri povratku kući. Ovakav vid mnogoboštva nije bio zastupljen među nekadašnjim paganima, nego su se u ovakvim situacijama iskreno okretali Velikom i Uzvišenom. Zato pročitaj riječi u kojima Allah kaže:

﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِّ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾

"Kad se u lađe ukrcaju, Allaha mole, iskreno Mu se predajući?"⁴⁰

Zatim riječi Uzvišenog:

﴿وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْرُونَ ﴿٦٥﴾ ثُمَّ إِذَا كُشِفَ الضُّرُّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ﴾

"Od Allaha je svaka blagodat koju uživate, a čim vas nevolja kakva zadesi, opet od Njega glasno pomoć tražite. I kad vam On poslije nevolju otkloni, neki od vas isti čas Gospodara svoga s drugim izjednači?"⁴¹

⁴⁰ El-'Ankebut, 65.

⁴¹ En-Nahl, 53-54.

Veliki broj njih ne odlazi u džamije, dok se, s druge strane, okupljaju oko kaburova i turbeta. Kada se neko od njih nađe kod kabura posveti se devama ukopanom skrušeno kroz plač, ponizno i predano. To nikada ne čine na džurni, u džematu, na noćnom namazu ili na kraju namaza. U takvom stanju traže od njih oprost od grijeha, otklanjanje nedaća, spas od Vatre, da im otklone grijeha i terete koje nose i sl. Kako onda može pomisliti razumom obdarena osoba, da ne kažemo učenjak, da izgovor *la ilahe illallah* može koristiti pored ovakvih postupaka?! To je zato što su izgovorili ove riječi jezikom dok su im se suprotstavili svojim uvjerenjem i djelima. Nema sumnje da, kada bi neko od mušrika izgovorio ove riječi svjedočeći pored njih još i to da je Muhammed Allahov poslanik, da ne zna šta znači riječ bog niti poslanik, potom klanjao, postio i odlazio na hadž, a da ne zna šta znače ovi obredi, nego bi slijedio ljude onako kako vidi, pa čak i kada ništa od širka ne bi učinio, bez sumnje, niko ne bi prihvatio njegov islam. Ovakav zaključak su u jedanaestom vijeku donijele sve muftije Magreba, ili nešto prije, za čovjeka koji je bio u ovakvom stanju. To se spominje u malikijskom djelu *Ed-durru-s-semin fi šerhil-muršidil-muin*.

Komentator knjige kaže: "*Ono što su iznijeli kao fetvu je jasno vrhuncem jasnoće. Nije moguće da se dvojica razidu u tom pitanju.*" Nema sumnje da je obožavanje ka b urova gore od ovoga, jer vjeruju u božanstvenost različitih gospodara.

Ako bi se postavilo pitanje: "Pojašnjeno je značenje

termina bog i božanstvenost. Kako onda odgovoriti onome ko kaže da je značenje riječi bog onaj koji je moćan da stvara i torne slično?"

Odgovor glasi:

Prvo: Ovaj stav je inoviran i nije poznato da je ovaj stav zastupao neko od učenjaka ili lingvističara. Stavovi učenjaka i lingvističara idu u pravcu kojeg smo spomenuli tako da ova tvrdnja nije validna.

Drugo: Čak i ako ga prihvatimo, takav stav je, zapravo, samo tumačenje koje nužno proizilazi o istinskom Bogu. Nužno je onda da je Bog Stvoritelj, da ima moć stvaranja, jer ako nije takav onda ne može biti istiniti bog makar se i nazvao bogom. To ne znači da onaj ko spozna da je Bog moćan da stvara da je time i ušao u Islam. Niko neće reći da je isti realizovao ono što mora učiniti te da je zaslužio ključeve kuće spasa. Ovakav stav niko ne zastupa jer bi to značilo priznanje da su i arapski nevjernici bili muslimani. Čak i kada bi pretpostavili da su neki od kasnijih generacija tvrdili i zastupali ove stavove, reći će se da su pogriješili i odgovorit će im se šerijatskim dokazima.

ČETVRTO POGLAVLJE

Značenje šehadeta: Mohammed je Allahov poslanik

Šehadet se očituje kroz izgovor njegova oba dijela i jedno sa drugim su u neraskidivoj vezi, dakle, jedno bez drugoga ne opstoji. Pred svakom osobom koja ih izgovara stoji obligatna obaveza da spozna na što ukazuje svaki njegov dio, da bude uvjerena u njihova značenja i da ih praktično sprovodi u svome životu.

Pošto si spoznao da se prvi dio šehadeta ne odnosi na puko izgovaranje, isto se odnosi i na ovaj drugi njegov dio. Zato je obaveza da se povjeruje i pridržava onoga što nalaže. To podrazumijeva čvrsto vjerovanje da je Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslan od Allaha, subhanehu ve te'ala, svoga Gospodara. Allah, subhanehu ve te'ala, povjerio mu je Šerijat kao poslaničku misiju i obavezao ga da ga dostavi ummetu. Nakon toga je obavezao cijeli ummet da prihvate njegovo poslanstvo i Objavu te da koračaju njegovim putem. Studija o ovom dijelu šehadeta zahtijeva, prije svega, spoznaju svih stvari koje nalažu da se djeluje i realizira ovaj dio šehadeta.

Prvo: Vjerovanje da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ličnost dostojna ovog poslanstva.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ...﴾^ط

"Gospodar tvoj stvara šta hoće, i On odabira?"⁴²

U drugom ajetu Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿...اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ...﴾

"A Allah najbolje zna kome će povjeriti poslanstvo Svoje!"⁴³

I kaže:

﴿وَأِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ﴾

"I oni su, zaista, u Nas od onih odabranih dobrih ljudi!"⁴⁴

Pored ovih postoje i drugi slični ajeti koji nam ukazuju na to da su poslanici obični ljudi koje je Allah odabrao, učinio vrednijima i koje je očistio. Bili su pogodni i dostojne osobe da ponesu poslanstvo i objavu, da budu povjerenici Allahovog šerijata i vjere te posrednici između Allaha i Njegovih robova. Allah, subhanehu ve te'ala, spomenuo je u Kur'anu neke od naroda koji su utjerivali u laž svoje poslanike kao što kaže:

﴿...إِنَّ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾

"Vi ste ljudi kao i mi."⁴⁵

⁴² El-Kasas, 68.

⁴³ El-En'am, 124.

⁴⁴ Sad, 47.

⁴⁵ Ibrahim, 10.

Poslanici su im odgovarali:

﴿إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ﴾^ط

"Mi jesmo ljudi kao i vi, ali, Allah daje blagodat samo onim robovima Svojim kojima On hoće." ⁴⁶

Pošto je naš vjerovjesnik Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, posljednji i najodabraniji poslanik, uživao je posebnosti koje nisu imali poslanici prije njega, tako da nema sumnje da pored ovako značajnog položaja i odabranosti jeste to što je poslan svim stvorenjima - ljudima i džinnima.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

"Jer ti si, zaista najljepše ćudi."⁴⁷

U Muslimovom *Sahihu* se bilježi predaja od 'Aiše, radijallahu 'anha, gdje kaže: "Njegov moral je bio *Kur'an*."⁴⁸

To znači da je primjenjivao moralne vrijednosti i dobra djela koja se u njemu nalažu i čiju je ljepotu i savršenstvo posvjedočio svako razumom obdaren. Prije nego što mu je došla objava uživao je ugled, poštivanje, povjerenje, istinoljubivost, čednost i tome slično. Mekkelije su ga poznavale po imenu Sadiku-l-emin kao povjerljivi i istinoljublivi. Nakon što je

⁴⁶ Ibrahim, 11.

⁴⁷ El-Kalem, 4.

⁴⁸ Pogledaj *Sahih Muslim* sa Nevevijevim komentaram, 6/25, u veoma dugačkom hadisu.

postao Poslanik, njegove moralne vrijednosti su mnogostruko postale još ljepše i postojanije. Bio je okićen manirima plemenitosti, blagosti, staloženosti, strpljivosti, muškosti, kulture, pravednosti, dalekovidnosti, skromnosti, hrabrosti i mnogim drugim vrlinama koje su zabilježene u knjigama sire i historije. Tome se neće suprotstaviti osim onaj ko može da negira jasne stvari. Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio je bez nedostataka i manjaka u moralu koji bi ikoliko mogli narušiti njegov ugled i autoritet, kao što su: škrtost, sebičnost, nepravda, oholost, laž, kukavičluk, nemoć, lijenost, krađa, prevara i tome slično.

Drugo: Vjerovjesnik je bio zaštićen od činjenja grijeha

Ummet se slaže oko toga da su vjerovjesnici zaštićeni od činjenja velikih grijeha zbog toga što bi to narušavalo suštinu razloga njihove poslaničke odabranosti i zato što im je Allah, ﷻ, povjerio da ponesu Njegove objave ljudima. Morali su biti živi primjeri svojim narodima. Bili su obavezni da upozore ljude da se klone kufra, griješenja i nepokornosti Allahu. Da se kojim slučajem kod njih pojavilo nešto od ovih stvari u javnom životu, neprijatelji bi to iskoristili i potvorili bi ih, tj. potvorili bi njihov šerijat što bi bilo suprotno od Allahove mudrosti. Od Njegove milosti je bilo to što ih je sačuvao od ovih nedostataka. Obavezao ih je da zabranjuju takve postupke te da pojasne loše posljedice i završetak onoga ko ih čini. Također, učinio ih je primjerom u asketizmu i redukovanom osvrtu na

ovosvjetske prohtjeve koji bi ih odvratili od ahireta.

Što se tiče malih grijeha, moglo se desiti da neko od njih nehotice učini nešto od toga onda kada bi pokušavao doći do nekog razboritog rješenja. Međutim, nisu odobravali te grješke niti bi ustrajavali na njima. Takve grješke ne bi mogle oskrnaviti i uticati na njihovu pravednost niti bi se kosile sa vrijednostima njihovog poslanstva. To je bio samo znak da su oni ljudska bića i da niko od njih nije dospio na stupanj poznavanja nevidljivog niti da se nekom od njih može pripisati svojstvo božanstvenosti.

Neki mufessiri i drugi učenjaci su spomenuli pojedine slučajeve toga. Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾^ط

"I ne tjeraj od sebe one koji se ujutro i navečer Gospodaru svome mole u želji za licem Njegovim."⁴⁹

Ili kada Gospodar kaže:

﴿وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُوكَ عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ وَإِذَا لَا تَأْخُذُوكَ خَلِيلًا﴾^ط ﴿وَلَوْلَا أَنْ تَبَشِّرَكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكُنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا﴾

"I zamalo da te oni odvrata od onoga što ti Mi objavljujemo, da bi protiv Nas nešto drugo iznio, i tada bi te oni smatrali prijateljem. A da te nismo učinili čvrstim, gotovo da bi im se malo priklonio."⁵⁰

⁴⁹ El-En'am, 52.

⁵⁰ El-Isra', 73-74.

Postoje i drugi ajeti koji navode ovakve slučajeve u kojima je Vjerovjesnik, ﷺ, posegnuo za traženjem općekorisnih rješenja, ali Allah je znao da se ono neće moći ostvariti. Što se tiče nepokornosti i grijeha, Allah ga je zaštitio da ih ne počini i nije mu odobrio nijedan od njih zbog toga što se to suprotstavlja Objavi i poslanstvu. Takvo što bi bilo u suštoj suprotnosti sa svim njegovim upozorenjima koja se navode o zabrani činjenja kufra, nepokornosti i velikih grijeha. Što se tiče dostavljanja poslanice ummetu, onoga što mu je povjereno, svi islamski učenjaci, koji se iscrpno bave studijskom valorizacijom, navode jednoglasno mišljenje čitavog ummeta da su Muhammed, ﷺ, i svi ostali vjerovjesnici bili zaštićeni i potpomognuti u onome što dostavljaju od Allaha - objave i šerijat. Štaviše, Allah, ﷻ, zaštitio je Muhammeda, ﷺ, mnogo prije poslanstva od svih primjesa širka i grijeha.

Od njega, sallallahu 'alejhi ve sellem, prenosi se da je rekao: *"Nisam ništa naumio da učinim od onoga što su pagani činili... niti sam naumio da počinim nekada neki grijeh dok me Allah nije počastio Svojom Objavom."* Ovu predaju bilježi Kadi el-Ijjad u djelu *Eš-šifa*⁵¹ i drugi. Ibn-Ishak u *Siri* kaže: "Allahov Poslanik, ﷺ, ostario je pod Allahovim nadzorom, Njegovom brigom i zaštitom od svih pošasti paganstva. Kada ga je htio počastiti i povjeriti mu Svoju poslanicu, Muhammed, ﷺ, bio je pripadnik svoga naroda. Još tada je slovio kao najbolji čovjek među njima po ljudskosti i moralnim vrlinama,

⁵¹ Pogledaj knjigu *Eš-Šifa'*, 1/100.

zatim kao plemenita osoba koja se najljepše ophodi prema svojim komšijama, koji je imao veličanstveno zadržljivi karakter i koji je bio najpovjerljiviji i najudaljeniji od svih negativnih po riva. Čak je i njegov nadimak u narodu glasio El-Emin - Povjerljivi, jer mu je Uzvišeni Allah još za vrijeme njegove rane mladosti i predislamskog života podario da se svojim ugledom ističe kao takav!"⁵²

Treće: Općenitost njegovog poslanstva

Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, obdaren je mnogim prednostima koje nisu bile date prethodnim vjerovjesnicima. U hadisu kojeg prenosi Džabir, radijallahu 'anhu, oko čije vjerodostojnosti se slažu Buharija i Muslim, Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: *"Dato mi je pet stvari koje nisu bile date nikom prije mene:*

1. potpomognut sam strahom na udaljenosti od mjesec dana hoda,

2. Zemlja mi je učinjena mjestom za klanjanje i čistom,

3. dozvoljen mi je plijen iako nikome prije mene nije bio dozvoljen,

4. dat mi je šefa'at,

*5. prije mene vjerovjesnik je bio poslan samo svome narodu, a ja sam poslan cijelom čovječanstvu."*⁵³

⁵² Iz Sire sa Revdatu-l-enf., 2/219.

⁵³ U Buharijinom Sahihu se bilježi pod br. 335, a u Muslimovom Sahihu, 5/3.

U drugom hadisu Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: "*Poslan sam crnom i crvenom.*"⁵⁴ Na osnovu ovoga obaveza cijelog čovječanstva je da ga slijede i da mu se pokoravaju, jer svi spadaju u njegov ummet - ummet da've.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾

"Mi smo te poslali svim ljudima da radosne vijesti donosiš i da opominješ?"⁵⁵

Dakle, Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslan je cijelom čovječanstvu.

Uzvišeni Allah u drugom ajetu kaže:

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾

"Reci: 'O ljudi, ja sam svima vama Allahov Poslanik'?"⁵⁶

U kur'anskim ajetima se navode izrazi koji se nedvosmisleno upućuju svim ljudima bez izuzetka, kao što Uzvišeni kaže:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمْ﴾

"O ljudi, obožavajte Gospodara vašeg?"⁵⁷

⁵⁴ Nalazi se u Muslimovom *Sahihu* sa Nevevijevevim komentarem, 5/3.

⁵⁵ Sebe', 28.

⁵⁶ El-E'araf, 158.

⁵⁷ El-Bekare, 21.

Ili kad kaže:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَآمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ﴾⁵⁸

"O ljudi, Poslanik vam je već donio Istinu od Gospodara vašeg; zato vjerujte - bolje vam je!"⁵⁸

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا﴾

"O ljudi, Dokaz vam je već stigao od Gospodara vašeg i Mi smo vam objavili Jasnu Svjetlost?"⁵⁹

Ovim ajetima se ukazuje na poslanstvo Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, i na ono sa čime je došao od svog Gospodara. Ovi dokazi pojašnjavaju da su svi ljudi obavezni slijediti njegovu Objavu i dužni su mu se pokoravati. Poznato je da je Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslan i džinnima kao što je poslan i ljudima.

Dokaz tome su riječi Uzvišenog:

﴿وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ﴾⁶⁰ قَالُوا يٰقَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أَنْزَلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ﴾

"Kada ti poslasmo nekoliko džinnova da Kur'an slušaju, kada dođoše da ga čuju, oni rekoše: 'Šutite i slušajte!' A kad se završi, vratiše se narodu svome da

⁵⁸ En-Nisa, 170.

⁵⁹ En-Nisa, 174.

opominju. 'O narode naš'- govorili su - 'mi smo slušali Knjigu koja se poslije Musaa objavljuje, koja potvrđuje da su istinite i one prije nje, i koja ka Istini i na Pravi put upućuje?"⁶⁰

Pa sve do riječi:

﴿يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَءَامِنُوا بِهِ﴾

"O narode naš, odazovite se Allahovu glasniku i vjerujte u Allaha?"⁶¹

Također, u istom kontekstu su i riječi Uzvišenog kada kaže:

﴿قُلْ أَوْحَىٰ إِلَيَّ أَنَّهُ أُسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْءَانًا عَجَبًا﴾
﴿يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ ۖ وَلَنُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا﴾

"Reci: 'Meni je objavljeno da je nekoliko džinna prislušivalo i reklo: 'Mi smo, doista Kur'an, koji izaziva divljenje, slušali, koji na Pravi put upućuje - i mi smo u njega povjerovali'?"⁶²

Allah je prokleo one koji su zalutali i one koji su srdžbu izazvali, ustvrdivši da je Muhammedovo, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslanstvo isključivo vezano za Arape. To se desilo nakon što su bili uvjereni u ispravnost njegovog poslanstva, jer je bio podržan nadnaravnim djelima- mu'džizama, nakon

⁶⁰ El-Ahkaf, 29-30.

⁶¹ El-Ahkaf, 31.

⁶² El-Džinn, 1-2.

što je imao veliki broj svojih sljedbenika. Nisu našli izlaza osim da mu povjeruju da je on, doista, poslan od svoga Gospodara, ali su ih oholost i ljubav prema društvenim pozicijama i bogatstvu naveli da ga ne slijede. Priznali su da je ono što mu je objavljeno Objava od Allaha jer je njegovo poslanstvo ispravno i istinito. Međutim, i pored toga, nisu prihvatili šerijske naredbe koje su se odnosile na njih.

Kao što Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿وَأٰمِنُوا بِمَاۤ اَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُوْنُوْا اَوَّلَ كٰفِرٍۭ بِهِۦٓ وَلَا تَشْتَرُوْا بِآيٰتِيْ ثَمٰنًا قَلِيْلًا وَّ اِيْنِيْ فَاَتَّقُوْنَ ؕ وَلَا تَلْبِسُوْا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوْا الْحَقَّ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ؕ﴾

"Vjerujte u ono što sam objavio potvrđujući da je istinito ono što vi imate i ne budite prvi koji u to ne vjeruju! Ne prodajte riječi Moje za nešto što malo vrijedi i samo se Mene bojte! I istinu s neistinom ne miješajte i istinu svjesno ne tajite!"⁶³

Četvrto: Saopćenje i izvješće Njegove poslanice

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿يٰۤاَيُّهَا الرُّسُوْلُ بَلِّغْ مَاۤ اَنْزَلَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ وَاِنْ لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسٰلَتَهُۥ ؕ﴾

"O Poslaniče, kazuj ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga - ako ne učiniš, onda nisi dostavio poslanicu Njegovu?"⁶⁴

⁶³ El-Bekare, 41-42.

⁶⁴ El-Maide, 67.

Ovo je naredba od njegovog Gospodara, što znači da se moralo i realizovati, a to je bila uloga poslanika, alejhimus-selam, a Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio je jedan od njih.

Uzvišeni kaže:

﴿...إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَّغُ﴾

"...ti si dužan samo obznaniti?"⁶⁵

U drugom ajetu Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿...وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَّغُ الْمُبِينُ﴾

"Poslanik je jedino dužan da jasno obznani?"⁶⁶

Njegovi ashabi, radijallahu 'anhum, posvjedočili su da je dostavio i pojasnio poslanicu. Ebu-Zerr, radijallahu 'anhu, kaže: *"Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, umro je i nije izostavio ništa a da nije pojasnio, čak i znanje o ptici koja leti mašući krilima."*⁶⁷

Ahmed i Ibn-Madže bilježe predaju od Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da je rekao: *"Ostavio sam vas na bijelom obzorju. Noć mu je kao i dan. Nakon mene neće sa njega skrenuti osim onaj ko je upropašten."*⁶⁸ U Muslimovom Sahihu i drugim

⁶⁵ Eš-Šura, 48.

⁶⁶ En-Nur, 54.

⁶⁷ Šejhul-Islam Ibn-Tejmijje ga spominje na početku djela *El-Hamevije*, a nalazi se u Ahmedovom *Musnedu*, 5/263, i u drugim izvorima.

⁶⁸ Bilježi se u *Sunenu* Ibn-Madže pod br. 5, a u Ahmedovom *Musnedu*, 4/126, od Irbada b. Sarije radijallahu 'anhu.

zbirkama hadisa se bilježi predaja od Abdullaha b. Amra b. el-Asa, radijallahu 'anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Nijedan vjerovjesnik prije mene nije došao a da nije bila njegova obaveza da svom narodu ukaže na dobro za koje je znao i da ih upozori na zlo za koje je znao."*⁶⁹

Općepoznato je da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, otpočeo sa misijom pozivanja (da'vom) svog naroda u sklopu svoje životne sredine, zatim sa da'vom Arapa na različitim krajevima Arapskog poluotoka, a nakon njih i one koji su bili izvan njega. Slao je izaslanike predstavnicima pustinjskih plemena i sela, pozivajući ih Allahu da prihvate poslanicu. Poslao je daije u Jemen, Bahrejn i druge pokrajine. Nakon toga je slao pisma, koja su sadržavala Šerijat, kraljevima Perzije, Bizantije i drugima. Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nije bio umro a njegova da'va se proširila i za njega je saznao i bliski i daleki.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿...فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ...﴾

"I bilo je među njima onih koje je Allah na Pravi put uputio, a i onih koji su zaslužili da ostanu u zabludi."⁷⁰

Nakon njega su ashabi nastavili činiti istu da'vu i poziv u Allahovu vjeru. Ljudima su davali izbor da

⁶⁹ *Sahih Muslim* sa Nevevijevev komentarom, 12/232, u dugačkoj verziji.

⁷⁰ En-Nahl, 36.

uđu u Islam ili da plate džizju prihvatajući poniznost, tako da je ova vjera stigla u veoma kratkom roku na sve kontinente Zemlje. Ove stvari su spomenute u knjigama historije. Ako se ispostavi da i pored toga postoje narodi do kojih da'va nije dospjela, jer su bili udaljeni ili zaobiđeni, na njih se odnosi propis onih koji će biti iskušani na Sudnjem danu. Međutim, i pored toga, dužni su ispitivati i tragati za vjerom radi koje su stvoreni i koju ljudi primjenjuju u svojim životima.

Peto: Kraj vjerovjesništva

Obzirom da je ovaj Šerijat upućen svim stvorenjima te su njime zaduženi svi robovi na svim krajevima svijeta, a to je zato što je pečat svih prethodnih šerijata i posljednja poslanica spuštена sa nebesa, naša obaveza je da vjerujemo da je Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, pečat svih vjerovjesnika i poslanika.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ۚ﴾^{٧١}

"Muhammed nije roditelj nijednom od vaših ljudi, nego je Allahov poslanik i posljednji vjerovjesnik - a Allah sve dobro zna."⁷¹

U samom kiraetu ili načinu učenja Kur'ana riječ *"hatem"* ili *"hatim"*, označava pečat, a to je nešto čime se pečati ili okončava ono što se činilo prije. Od te riječi

⁷¹ El-Ahzab, 40.

potječe i riječ pečat - predmet kojim se stavljaju otisci pečata na pisma kako se na njih ne bi dodalo nešto što nije od njih. Oba ova značenja ukazuju na to da je on bio posljednji Vjerovjesnik kojeg je Allah poslao stvorenjima, jer ako je pečat svih vjerovjesnika to eksplicite zahtijeva činjenicu da je on posljednji Poslanik. Muslim i drugi bilježe predaju od Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Primjer mene i ostalih vjerovjesnika prije mene je kao primjer čovjeka koji je sagradio gradevinu, uljepšao je i ukrasio osim mjesta jedne cigle na jednom ćošku. Ljudi su je obilazili i divili se ljepoti njenogzdanja, ali bi zamjerali: 'Kad bi još samo stavio ovu ciglu'."* Zatim je rekao: *"Ja sam poput te cigle. ja sam pečat vjerovjesnika."*⁷²

Muslim, također, bilježi predaju od Džubejra b. Mut'ima, radijallahu 'anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Ja imam mnogo imena: ja sam Muhammed, ja sam Ahmed, ja sam Mahi - onaj kojim Allah briše kufr, ja sam Hašir - onaj oko čijih će se nogu okupiti ljudi na Sudnjem danu. ja sam Akib - nakon kojeg nema vjerovjesnika."*⁷³

U *Sunenu* od Ebu-Davuda i drugim zbirkama se bilježi dugačka predaja od Sevbana u kojoj Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: *"U mom ummetu će se pojaviti trideset lažova. Svaki od njih će*

⁷² *Sahih Muslim* sa Nevevijevim komentarom, 15/51.

⁷³ Također i ovaj hadis se nalazi u *Sahihu Muslim* sa Nevevijevim komentarom, 15/104.

tvrditi da je vjerovjesnik. ja sam pečat vjerovjesnika, a poslije mene nema vjerovjesnika.'⁷⁴

Obaveza je vjerovati u njega kao posljednjeg vjerovjesnika, a svako onaj ko bude za sebe tvrdio da je vjerovjesnik, taj je veliki lažov. Također je obaveza da se čvrsto vjeruje da će 'Isa, alejhisselam, kada se pojavi pred kraj ovog svijeta, tj. pred Sudnji dan, suditi po Muhammedovom, sallallahu 'alejhi ve sellem, Šerijatu i bit će kao običan čovjek, pripadnik njegovog ummeta, iako će mu i tada dolaziti objava. Međutim, pored toga on neće ni u čemu odstupati od ovog časnog Šerijata. Na osnovu prethodno rečenog, svako onaj ko ustvrdi da mu je podarene vjerovjesništvo ili objava u ovom ummetu, on je lažljivac, varalica i zabludjeli koji druge vodi u zabludu, makar to dokazivao natprirodnim pojavama i čarolijom, ili opsihrio vid ljudi svojim sihrom i ljepotama kojima može zavesti samo neznalice među neobrazovanim ljudima. Takvu priliku su iskoristili El-Esved el-Anesi i Musejleme Lažac, uz pomoć šejtana i njegovih laži, čija je laž dobro znana svakom zdravom razumu.

Takoder, svi koji su se pozvali na lažno vjerovjesništvo i koji su zadobili podršku i sljedbenike, mase ljudi su zaveli svojim spletkama. Među posljednje u tom lažnom nizu spada Gulam Ahmed el-Kadjani, čije su se smutnja i zlo proširili na narode Indije, Sinda i mnoge druge države. Ovako se dešava

⁷⁴ Pogedaj *Sunen* od Ebu-Davuda, br. 4252.

sa svakim ko pozove na vjerovjesništvo sve do Sudnjeg dana. Posljednji će biti lažni mesija Dedždžal, o kome se mnogo govori u hadisima, pojašnjavajući njegovu smutnju i upozoravajući na njegovo zlo.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿هَلْ أَنْبِئُكُمْ عَلَىٰ مَنْ تَنْزَلُ الشَّيْطَانُ﴾ تَنْزَلُ عَلَىٰ كُلِّ آفَاكٍ أَثِيمٍ

"Hoću li vas obavijestiti kome dolaze šejtani? Oni dolaze svakom lašcu, grješniku!"⁷⁵

Ovo dokazuje da se na ove lažove spuštaju šejtani. Lažno im predstavljaju da im dolazi objava od Allaha. Međutim, Allahova zakonitost koja vlada među Njegovim stvorenjima je da istinu uvijek obasja svjetlošću, dok se izmišljotine i laži moraju razotkriti i postati očite pred pametnim ljudima.

Šesto: Obaveza ummeta prema Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem

Nakon što smo spoznali vjerovjesnik ovu iskrenost prema onome sa čime je poslan, vjerodostojnost njegove poslanice i obavezu vjerovanja u nju, što nalaže suština šehadeta da je Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, Allahov Poslanik, obavezni smo biti pokorni Allahu, subhanehu ve te'ala, i slijediti sunnet Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem. Zatim, obavezni smo vjerovati u nagradu koja proističe poslije toga i kaznu ako mu se suprotstavi. Naša obaveza je da sve navedeno praktično primijenimo u

⁷⁵ Eš-Šu'ara, 221-222.

našim stvarnim životima. To podrazumijeva, prije svega, realizaciju i primjenu naredbi koje se nalaze u Kur'anu i sunnetu.

Između ostalog, tu spada vjerovanje u poslanstvo Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Allah, subhanehu ve te'ala, to je naredio kao što je naredio da se vjeruje u Allaha, meleke, knjige, u onaj svijet i određenje dobra i zla. Na osnovu tog vjerovanja učinio je da proistekne veličanstvena nagrada, a isto tako i kazna ako se suprotstavimo Uzvišenom Allahu.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ءَامِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ ءَوَالِكِتَبِ الَّذِى نَزَلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ ءَوَالِكِتَبِ الَّذِى أَنزَلَ مِن قَبْلُ وَمَن يَكْفُرْ بِاللّٰهِ وَمَلَائِكَتِهِ ءَوَكُتُبِهِ ءَوَرُسُلِهِ ءَوَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾

"O vjernici, vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova, i u Knjigu koju On Svome Poslaniku objavljuje i u knjige koje je objavio prije. A onaj koji ne bude vjerovao u Allaha, i u meleke Njegove, i u knjige Njegove, i u poslanike Njegove, i u onaj svijet - daleko je zalutao!"⁷⁶

Na drugom mjestu kaže Milostivi:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَءَامِنُوا بِرَسُولِهِ ءَیُوتِكُمْ كِفَلَيْنِ مِن رَّحْمَتِهِ ءَوِجْعَلْ لَّكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ ءَ...﴾

⁷⁶ En-Nisa, 136.

"O vi koji vjerujete - Allaha se bojte i u Poslanika Njegova vjerujte. On će vam dvostruku milost Svoju darovati, i dat će vam svjetlo pomoću kojeg ćete ići?"⁷⁷

Također, Uzvišeni kaže:

﴿فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا﴾

"Zato vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova i u svjetlo koje objavljujemo?"⁷⁸

I kaže Svemilosni:

﴿...فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ...﴾

"...i zato vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova, Vjerovjesnika, koji ne zna čitati i pisati, koji vjeruje u Allaha i riječi Njegove?"⁷⁹

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿وَمَنْ لَّمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا﴾

"Onaj ko ne vjeruje u Allaha i Poslanika Njegova - pa, Mi smo za nevjernike razbuktati oganj pripremili!"⁸⁰

U ovom kontekstu značenja navode se i mnogi drugi ajeti. Muslim i drugi autori hadiskih zbirki

⁷⁷ El-Hadid, 28.

⁷⁸ Et-Tegabun, 8.

⁷⁹ El-E'araf, 158.

⁸⁰ El-Feth, 13.

bilježe predaju od Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, u kojoj kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne posvjedoče da nema istinskog božanstva mimo Allaha i u ono sa čime sam došao."*⁸¹

Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, protumačio iman, u poznatom hadisu od Džibrila, sljedećim riječima: *"Da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Sudnji dan, određenje dobra i zla."*⁸²

Nema sumnje da iman u njega nalaže vjerovanje u sve ono sa čime je došao i uvjerenje u istinitost njegove poslanice, jer je osnova imana čvrsto uvjerenje u srcu i smirenost u pogledu njegove vjerodostojnosti te da se o tome govori na osnovu spoznaje i imana. Zatim, to se treba praktično primijeniti kroz djela koja on nalaže. Samo onda kada se sa takvim imanom obuhvate svi prethodno navedeni zahtjevi, iman će biti upotpunjen i smatrat će se jednim od uzročnika čovjekovog spasenja. Ali ako ne postoji vjerovanje u srcu onda ni učinkovitost šehadeta neće postojati niti će koristiti onome ko ga izgovori. Zbog toga je Allah, subhanehu ve te'ala, obznanio laž licemjera riječima:

﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا أَنشَهُدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ
وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ﴾

⁸¹ Sahih Muslim sa Nevevijevevim komentaram, 1/210.

⁸² Bilježi ga Buharija, br. 50; Muslim, 1/161, od Ebu-Hurejre.

"Kad ti licemjeri dolaze, oni govore: 'Mi tvrdimo da si ti, zaista, Allahov Poslanik!' i Allah zna da si ti, zaista, Njegov Poslanik, a Allah tvrdi i da su licemjeri pravi lašci?"⁸³

U to spada naredba na pokornost Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sell em, i upozorenje na nepokornost njemu. Nema sumnje da je pokornost njemu znak vjerovanja u njega. Čvrsto vjerovanje u njegovu istinitost nalaže pokornost u onome što je dostavio od Allaha, subhanehu ve te'ala. Onaj ko mu se suprotstavi u bilo čemu od toga, iz inata ili nemara, nije iskren u svom izgovoru šehadeta o njegovom poslanstvu. Allah, subhanehu ve te'ala, na mnogim mjestima u Kur'anu je naredio pokornost Svom Poslaniku.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ
فَإِنْ تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾

"O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i nadležnim između vas! A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i drugi svijet!"⁸⁴

⁸³ El-Munafikun, 1.

⁸⁴ En-Nisa, 59.

U drugom ajetu Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ عَلَىٰ رُسُولِنَا الْبَلَّغُ الْمُبِينُ﴾

"I budite poslušni Allahu i budite poslušni Poslaniku i oprezni budite! A ako glave okrenete, onda znajte da je Poslanik Naš dužan samo da jasno obznani!"⁸⁵

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا﴾

"Reci: 'Pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku! A ako se okrenete, on je dužan raditi ono što se njemu naređuje, a vi ste dužni ono što se vama naređuje, pa ako mu budete poslušni, bit ćete na Pravom putu!"⁸⁶

Isto je značenje spomenuto u riječima

Uzvišenog:

﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾

"Ono što vam Poslanik kao nagradu da, to uzmite, a ono što vam zabrani, ostavite?"⁸⁷

⁸⁵ El-Maide, 92.

⁸⁶ En-Nur, 54.

⁸⁷ El-Hašr, 7.

Također, za pokornost njemu Allah, subhanehu ve te'ala, obećao je veliku nagradu, pa kaže:

﴿...وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾

"Poslaniku poslušni budite da bi vam se ukazala milost."⁸⁸

I kaže Uzvišeni:

﴿...وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾

"A onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovu bude pokoravao – postići će veliki uspjeh."⁸⁹

Također je zaprijetio žestokom kaznom onome ko Mu ne bude pokoran. Allah subhanehu ve te'ala kaže:

﴿وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ﴿

"A onoga ko se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu On će uvesti u džennetske bašće, ispod kojih teku rijeke, i u kojima će vječno ostati. To je veliki uspjeh! A onoga ko bude nepokoran Allahu i Poslaniku Njegovom te preko granica Njegovih bude prelazio, On će uvesti u Vatru u kojoj će vječno ostati; njemu pripada kazna sramna."⁹⁰

⁸⁸ En-Nur, 56.

⁸⁹ El-Ahzab, 71.

⁹⁰ En-Nisa, 13-14.

Allah, subhanehu, ve te'ala kaže da su stanovnici Džehennema rekli:

﴿...يَلَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ﴾

"Kamo sreće da smo se Allahu pokoravali i da smo Poslanika slušali'."⁹¹

U *Sahihu* od Ebu-Hurejre, رضي الله عنه, bilježi se da je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: 'Onaj ko mi bude pokoran, taj se pokorio Allahu. Onaj ko mi bude nepokoran nepokoran je i prema Allahu'."⁹² To znači da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, naređivao samo ono što mu se objavljivalo. ***Pokornost njemu predstavlja pokornost njegovom Gospodaru.***

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا﴾

"Ko se pokori Poslaniku, pokorio se i Allahu, a ko glavu okrene, pa Mi te nismo poslali da im čuvar budeš."⁹³

Buharija bilježi od Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, da je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: 'Svi će ljudi ući u Džennet, osim onih koji odbiju.' Ashabi upitaše: 'Allahov Poslaniče, kako će neko odbiti?' Kaže: 'Ko mi se pokori, ući će u Džennet, a ko mi se ne pokori, taj je odbio'."⁹⁴

⁹¹ El-Ahzab, 66.

⁹² Buharija ga bilježi pod brojem 7137; a nalazi se i u drugim izvorima.

⁹³ En-Nisa, 80.

⁹⁴ Bilježi ga Buharija u svom *Sahihu*, br. 7280.

Nema sumnje da je pokornost njemu primjena onoga što je naredio i izbjegavanje onoga što je zabranio. Zatim, treba biti predan i prihvatati ono s čime je došao, biti zadovoljan sa onim što je presudio, kao i ne okretati glavu od njegovog šerijata ili komentarisati i osuđivati ono što je presudio.

Tu, također, spada naredba ummetu da ga slijede i da djeluje u skladu sa njegovim sunnetom. Allah, subhanehu ve te'ala, time je uvjetovao postizanje upute i Njegovog oprost, a njegovo slijeđenje je osim toga, jedan od jasnih obilježja ljubavi prema Allahu, ﷻ.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿...وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾

"...njega slijedite - da biste bili upućeni!"⁹⁵

Kada su jevreji i kršćani ustvrdili da su oni Allahovi sinovi i miljenici, Allah, subhanehu ve te'ala, objavio je ajet o ljubavi.

To su riječi Uzvišenog Gospodara:

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْكَافِرِينَ﴾

"Reci: 'Ako vi Allaha volite, onda mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti!' A Allah prašta i milostiv je! Reci: 'Poko-

⁹⁵ El-E'araf, 158.

ravajte se Allahu i Poslaniku!' A ako se oni okrenu, Allah, doista, ne voli nevjernike!"⁹⁶

U drugom ajetu Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ
الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾

"Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onom svijetu, i koji često Allaha spominje?"⁹⁷

Nema sumnje da je obaveza robova da vole svoga Gospodara koji ih je stvorio i podario im raznolike blagodati. Međutim, ova ljubav i njeno prihvatanje se zasnivaju na slijeđenju časnog Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Allah, subhanehu ve te'ala, kao nagradu za njegovo slijeđenje odredio je Svoju ljubav i oprost. Znak njegova slijeđenja je postupanje po njegovom sunnetu i koraćanje njegovim putem i sistemom života. To znači da se čovjek treba ugledati na njegovu životnu biografiju, njegova djela i načine približavanja Allahu. Zatim, treba se kloniti svega onoga što je zabranio i paziti da mu se ne suprotstavi u bilo čemu čiji bi se ishod smatrao izlaskom iz okvira njegovog slijeđenja. To se potvrđuje u Sahihu da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Ko ne želi moj sunnet, meni ne pripada."*⁹⁸

⁹⁶ Alu 'Imran, 31-32.

⁹⁷ El-Ahzab, 21.

⁹⁸ Bilježi ga Buharija, br. 5063, i drugi od Enesa.

Između ostalog, tu spada istinska ljubav prema njemu - srcem i dušom - i njeno pretpostavljanje naspram svih drugih ljubavi mimo one prema Allahu.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تُرَضُّونَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِّنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾

"Reci: 'Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da neće prođe imati, i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate - miliji od Allaha i Poslanika, i od borbe na Njegovom putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese.' A Allah griješnicima neće ukazati na Pravi put."⁹⁹

Pogledaj kako je Allah pokudio one koji su dali prednost bilo kojoj od ovih osam kategorija kojima duša uobičajno teži i kojima daje prednost u životu nad ljubavi prema Allahu i ljubavi prema Njegovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem. Zatim im je zaprijetio riječima "*onda pričekajte...*" što znači: Čekajte Allahovu odredbu - a to su posljedice Njegove ljutnje, srdžbe i kazne koju će spustiti. U ovom ajetu je

⁹⁹ Et-Tevbe, 24.

očit dokaz o obavezi iskazivanja ljubavi prema Allahu, subhanehu ve te'ala, i ljubavi prema Njegovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem.

To je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, potvrdio svojim sunnetom u hadisu od Enesa b. Malika, radijallahu 'anhu, gdje kaže: *"Kod koga se nadu tri stvari okusio je slast im ana: da mu Allah i Njegov Poslanik budu draži od svakoga mimo njih, da voli čovjeka samo u ime Allaha, da mrzi da se vrati u nevjerstvo isto kao što mrzi biti bačen u Vatru."*¹⁰⁰

U oba Sahiha se prenosi od Enesa, radijallahu 'anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Niko od vas neće vjerovati dok mu ne budem draži od djeteta, roditelja i svih ijudi."*¹⁰¹

Kada mu je Omer, radijallahu 'anhu, rekao: "Tako mi Allaha draži si mi od svakoga osim meine." Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: *'Ne, Omere, sve dok ti ne budem draži i od tebe samog.'* Pa je Omer, radijallahu 'anhu, rekao: "Tako mi Allaha, draži si mi i od samog mene." Na to je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Tek sada Omere."¹⁰²

Postoji hadis koji govori o nagradi koja slijedi za ljubav prema Vjerovjesniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, koja se očituje kroz druženje sa njim na

¹⁰⁰ Nalazi se u *Sahihu-l-Buhari*, br.16; i *Sahihu Muslim*, 2/13. Muttefekun 'alejhi.

¹⁰¹ Bilježi ga Buharija, br. 15; i Muslim, 2/15.

¹⁰² Nalazi se u *Sahihu-l-Buhari*, br. 6632.

ahiretu. Jednom prilikom ga je neki čovjek upitao o predznacima Sudnjeg dana, pa je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Šta si za njega pripremio?"* Kaže: "Nisam pripremio ništa osim što volim Allaha i Njegova Poslanika." Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: *"Ti ćeš biti sa onim koga voliš."*¹⁰³ U oba Sahiha se bilježi predaja od Ibn Mesuda, radijallahu 'anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Čovjek će biti sa onim koga voli."*¹⁰⁴

Lijepa li je i divna nagrada koja slijedi za ovakvu ljubav! Međutim, istinska ljubav ipak nalaže da se Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, slijedi i da se ponaša u skladu sa njegovim pravilima ponašanja te da se da prednost njegovom sunnetu iznad svačijeg zadovoljstva. Također, ona nalaže iskazivanje ljubavi prema svakom koga on voli i koga on smatra svojim prijateljem. Potrebno je postojanje osjećaja mržnje prema svakome koga je on mrzio, pa makar se radilo i o najbližoj osobi. Onaj ko upotpuni ova svojstva, opravdao je istinsku ljubav prema njemu. Međutim, onaj ko se suprotstavi, ili mu bude nešto nedostajalo od navedenih osobina, njegova ljubav će biti umanjena u tolikoj mjeri. Tu spada poštivanje Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, respektovanje i potpomaganje.

¹⁰³ Buharija ga bilježi po brojem 7153; i drugi od Enesa, radijallahu 'anhu.

¹⁰⁴ Buharija ga bilježi po brojem 6168; i Muslim, 16/168.

Kao što je Allah, subhanehu ve te'ala, rekao:

﴿لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ...﴾

"...da u Allaha i u Poslanika Njegova vjerujete, i da vjeru Njegovu pomognete, i da Ga veličate."¹⁰⁵

Također Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۖ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِندَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَىٰ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ ۖ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ﴾

"O vjernici, ne istupajte ispred Allaha i Poslanika Njegova, i bojte se Allaha! Allah, zaista, sve čuje i sve zna. O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa i ne razgovarajte s njim glasno, kao što glasno jedan s drugim razgovarate, da ne bi bila poništena vaša djela, a da vi ine osjetite. Doista, onima koji utišaju glasove svoje pred Allahovim Poslanikom, a to su oni čija je srca Allah iskušao u bogobožnosti - pripadaju oprost i nagrada velika."¹⁰⁶

Zabranio im je da istupaju ispred njega sa svojim mišljenjem i stavovima koji su suprotni njegovom

¹⁰⁵ El-Feth, 9.

¹⁰⁶ El-Hudžurat, 1-3.

šerijatu. Zatim je zabranio da podižu glas u njegovom prisustvu ili da se nadglasavaju bez potrebe. Zaprijetio im je poništenjem djela ako učine bilo šta od toga.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا﴾

"Ne smatrajte dozivanje Poslanika, između sebe kao obično dozivanje koje vi jedni drugima upućujete?"¹⁰⁷

Dakle, nemojte ga zvati njegovim ličnim imenom kao što zovete jedni druge, nego ga zovite nazivima kojima se ističe među vama kao što su: Allahov Vjerovjesniče ili Allahov Poslaniče. Allah, subhanehu ve te'ala, ga je počastio i odlikovao iznad ostalih stvorenja. U tome je pravi primjer poštivanja, uvažavanja, veličanja i podizanja njegova ugleda, sticanjem nagrada primjenom i slijeđenjem te izbjegavanjem njegovih zabrana.

Tu se ubrajaju i suđenje i zadovoljstvo sa onim što on presudi, kao i zabrana odbijanja njegovog suda.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿...فَإِنْ تَنَزَّعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ...﴾

"A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku."¹⁰⁸

¹⁰⁷ En-Nur, 63.

¹⁰⁸ En-Nisa, 59.

Također, Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

"Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe?"¹⁰⁹

U drugom ajetu Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾

"Tako Mi Gospodara tvoga, oni neće vjerovati dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate, a potom u dušama svojim tegobe ne osjete za ono što si odredio i sasvim se ne predaju!"¹¹⁰

Ummet se složio da se povrat i suđenje nakon njegovog života odnosi na njegov sunnet. U ovim ajetima je očit dokaz o zabrani suprotstavljanja Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, ili zamjene njegovog sunneta nečim drugim. Pogledaj kako je Allah zaprijetio onima koji se suprotstavljaju njegovom naređenju - da ih ne snađe kakva smutnja, a to su širk i zabluda, ili da ih ne snađe bolna patnja. Pogledaj kako se zakleo negiranjem njihovog imana sve dok ga ne prihvate za sudi ju u svojim sporovima i parnicama. Muslimani treba da se slože s onim što Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, presudi i da u svojim dušama

¹⁰⁹ En-Nur, 63.

¹¹⁰ En-Nisa, 65.

zbog toga ne osjete nikakve tegobe. Ovo je dovoljna prijetnja za onoga ko ostavi njegov sunnet, nakon što shvati propis, da ga zanemari ili omalovaži, ili za onog ko ga zamijeni običajima, mišljenjima, konvencionim zakonima i tome slično.

Sedmo: Umjerenost i nepretjerivanje u pogledu prava Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem

Allah, subhanehu ve te'ala, upućuje nas da će se ljudi uvijek kretati iz jedne u drugu krajnost pretjerivanjem ili popuštanjem u pogledu obaveza. Zbog toga je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, upozorio svoj ummet da niko ne smije pretjerivati u pogledu njegovih prava te da mu niko ne smije upućivati ili činiti djela koja pripadaju isključivo Allahu Svemilosnom. Takav odnos se može jasnije shvatiti kroz sljedeće: Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nije izašao van okvira svoje ljudske prirode.

Milostivi Allah kaže:

﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ...﴾

"Reci: 'Ja sam čovjek kao i vi, meni se objavljuje...'"¹¹¹

Dakle, ovaj ajet pojašnjava da se Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ističe samo Objavom.

¹¹¹ El-Kehf, 110.

Također, Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿...قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا﴾

"Reci: 'Uzvišen neka je Gospodar moj! - zar ja nisam samo čovjek, Poslanik'?"¹¹²

Ovo je bio odgovor mnogobošcima kada su od njega zahtijevali da rascijepi Zemlju, da iz nje poteknu vode i da se na njih sruči nebo. Ovim im je pojasnio da to može učiniti jedino njegov Gospodar, a što se tiče njega, on se ističe samo Objavom koju mu je Allah povjerio. Allah, subhanehu ve te'ala, govorio je o prethodnim narodima i tome kako su izmišljali potvore o poslanicima zbog toga što su ljudska bića.

Allah, subhanehu ve te'ala, govoreći o Hud ovom i Salihovom narodu, kaže da su rekli:

﴿...مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ﴾ وَلَئِنْ أَطَعْتُمْ بَشَرًا مِّثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذَا لَخَسِرُونَ﴿

"On je samo čovjek kao i vi; jede ono što i vi jedete, i pije ono što i vi pijete; i ako se budete pokoravali čovjeku kao što ste i vi, sigurno ćete biti izgubljeni."¹¹³

Zatim je spomenuo one koji su potvorali poslanika Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, i lažima svojim su govorili:

¹¹² El-Isra', 93.

¹¹³ El-Mu'minun, 33-34.

﴿مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ...﴾

"Šta je ovom poslaniku, on hranu jede i po trgovima hoda?"¹¹⁴

To jest, bilo im je čudno što on radi i što se trudi da zaradi svoju opskrbu, pa im je Allah, subhanehu ve te'ala, odgovorio:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ﴾

"Prije tebe nismo poslali nijednog poslanika koji nije jeo i po trgovima hodao?"¹¹⁵

Ovo znači da poslanici nisu bili meleki, jer ljudi po svojoj prirodi ne mogu vidjeti meleke. Čak da je Allah, subhanehu ve te'ala, poslao meleka, poslao bi ga u ljudskom liku kako bi ga mogli vidjeti, a i to bi im predstavilo sumnju. Zato Allah, ﷻ, kaže:

﴿وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا الْجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلِيسُونَ﴾

"A da ga melek om učinimo, opet bismo ga kao čovjeka stvorili i opet bismo im učinili nejasnim ono što im nije jasno?"¹¹⁶

Jednom prilikom Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nešto je pogriješio u namazu, pa ga ashabi nisu upozorili mislivši da je namaz skraćen. Tom prilikom im reče: *"Ja sam čovjek poput vas,*

¹¹⁴ El-Furkan, 7.

¹¹⁵ El-Furkan, 20.

¹¹⁶ El-En'am, 9.

zaboravljam kao što zaboravljate i vi. Ako nešto zaboravim, podsjetite me."¹¹⁷

Pošto su poslanici ljudska bića, nije pristojno pripisivati im bilo šta od onoga što pripada isključivo Allahu, bilo da se radi o Njegovim svojstvima ili djelima koja se samo Njemu čine. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nije poznao gajb (nevidljivi svijet). Samo je obavještavao o događajima o kojima je Allah izvijestio i koje mu je objavio.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ
إِنِّي مَلَكٌ إِنِ اتَّبَعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَىَّ...﴾

"Reci: 'Ja vam ne kažem: 'U mene su Allahove riznice,' niti: 'Meni je poznat nevidljivi svijet,' niti vam kažem: 'Ja sam melek' - Ja slijedim samo ono što mi se objavljuje!'"¹¹⁸

Uzvišeni kaže:

﴿قُلْ مَا كُنْتُ بِدُعَاءِ الْمُرْسَلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ إِنِ اتَّبَعُ
إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَىَّ...﴾

"Reci: 'Ja nisam prvi poslanik i ne znam šta će biti sa mnom ili s vama; Ja slijedim samo ono što mi se objavljuje?'"¹¹⁹

¹¹⁷ Buharija ga bilježi u svom *Sahihu*, br. 401; i Muslim 5/61, od Ibn-Mesuda, radijallahu 'anhu.

¹¹⁸ El-En'am, 50.

¹¹⁹ El-Ahkaf, 9.

Milostivi Allah kaže:

﴿...وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَأَسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ...﴾¹²⁰

"A da poznajem nevidljivi svijet-gajb, stekao bih mnoga dobra, a zlo bi bilo daleko od mene!"¹²⁰

Nevidljivi svijet poznaje isključivo i samo Uzvišeni Allah, ali ako se nekada desilo da je nešto od toga otkrio nekom stvorenju, to je bilo samo kao nadnaravno djelo - *mu'džiza* ili kao dokaz istinoljubljujivosti.

Allah, ﷻ - *subhanehu ve te'ala*, kaže:

﴿عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا ۖ إِلَّا مَن أَرْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا﴾

"On tajne zna i On tajne Svoje ne otkriva nikome, osim onome koga On za poslanika odabere; zato On i ispred njega i iza njega postavlja one koji će ga čuvati?"¹²¹

Dakle, Allah, ﷻ, otkriva od gajba kome On hoće od Svojih poslanika kao što je prethodno kazano i što ćemo tek spomenuti. Međutim, ovo ne dolazi u kontradiktornost sa riječima Uzvišenog:

﴿قُلْ لَا يَعْلَمُ مَن فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾

¹²⁰ El-E'araf, 188.

¹²¹ El-Džinn, 26-27.

"Reci: 'Niko, osim Allaha, ni na nebu ni na Zemlji, ne zna gajb; i oni ne znaju kada će oživljeni biti?'"¹²²

Ono što se spominje u hadisima o dešavanjima ili događajima u budućnosti spada u domen objave kojom je Allah Svom poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, razotkrio ta buduća dešavanja na različite načine i to posredstvom meleka ili ga je time nadahnuo. Dakle, obzirom da su ovo Poslanikova, sallallahu 'alejhi ve sellem, svojstva kao i svojstva poslanika koji su poslani prije njega, nije ispravno da se bilo šta što spada u ingerencije Allahovog prava pripisuje Poslaniku. Allahovo pravo je da se čini ibadet samo Njemu, a ne nekom od njih. Znači, poslanici ne posjeduju osobine koje su svojstvene samo Gospodaru, subhanehu ve te'ala. Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, osudio je i negirao riječi dvije sluškinje Rabiye bint Mu'avez kada su rekle: "Među nama se nalazi vjerovjesnik koji zna šta će se desiti sutra."¹²³ Aiša, radijallahu 'anha, kaže: "Ko ti kaže da je Muhammed znao šta će biti sutra, nemoj mu povjerovati."¹²⁴

U Džibrilovom hadisu se spominje da kada je upitao Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, o Sudnjem danu, on mu je odgovorio: *"Upitani ne zna ništa više od onoga koji je upitao, ali ću ti nešto reći o njegovim predznacima. Kada ropkinja*

¹²² En-Neml, 65.

¹²³ Nalazi se u *Sunenu* od Tirmizija sa *Tuhfetu-l-ahvezi* 4/211, i on ga ocjenjuje vjerodostojnim.

¹²⁴ Nalazi se u *Sahihu-l-Buhari* sa komentarom, br. 4855.

rodi sebi gospodaricu i kada se budu bosonogi i oskudni čobani natjecali u izgradnji visokih zdanja, i pet stvari koje ne zna niko osim Allaha." Zatim je proučio ajete:

﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ﴾

"Samo Allah zna kad će Smak svijeta nastupiti, samo On spušta kišu i samo On zna šta će biti u matericama, a čovjek ne zna šta će sutra zaraditi i ne zna čovjek u kojoj će zemlji umrijeti?"¹²⁵

Ovo je pet ključeva gajba koje je Allah spomenuo u riječima:

﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ﴾

"U Njega su ključevi svih tajni, samo ih On zna?"¹²⁶

Onaj ko bude za sebe tvrdio da zna gajb, ili bude smatrao da ga poznaje određena osoba, taj je lažov.

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ne može otkloniti štetu niti pridobiti korist samome sebi a kamoli da to bude u stanju nekome drugom.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾

¹²⁵ Lukman, 34.

¹²⁶ El-En'am, 59.

"Reci: 'Ja ne mogu ni samom sebi neku korist pribaviti, ni od sebe kakvu štetu otkloniti; biva onako kako Allah hoće'?"¹²⁷

Također Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا﴾

"Reci: 'Ja nisam u stanju od vas kakvu štetu otkloniti niti nekom od vas neku korist pribaviti'?"¹²⁸

To je zato što sva vlast i moć pripadaju samo Uzvišenom Allahu. U Njegovim Rukama su korist, šteta, davanje i uskraćivanje . On je apsolutni Vladar. Niko ne može spriječiti Njegovu blagodat i Njegovu odluku. Sva stvorenja, zajedno sa vjerovjesnicima, u Njegovoj su ingerenciji. Obuhvataju ih sljedeće Allahove riječi:

﴿لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهَا مِنْ شَرْكٍَ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِّنْ ظَهِيرٍ﴾

"Oni ništa ne posjeduju, ni koliko trun jedan, ni na nebesima ni na Zemlji; oni u njima nemaju nikakva udjela i On nema od njih nikakve pomoći?"¹²⁹

¹²⁷ El-E'araf, 188.

¹²⁸ El-Džinn, 21.

¹²⁹ Sebe', 22.

Šejhu-l-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, nakon ovog ajeta kaže: "Allah, subhanehu ve te'ala, negirao je, mimo Sebe, postojanje svih onih za koje su se mušrici vezali. Negirao je vlast bilo kome mimo Allaha, ili da imaju bilo kakvog udjela ili čak da pomažu Allahu."

Allah, subhanehu ve te'ala, rekao je Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem:

﴿لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ...﴾

"Ništa ne zavisi od tebe."¹³⁰

Povod objave ovog ajeta je bio događaj kada je u Bici na Uhudu Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio povrijeđen, odnosno slomljenog očnjaka, pa je rekao: *"Kako će uspjeti narod koji je ranio svog Poslanika."*¹³¹

Jednom prilikom Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, proklinjao je na kunut-dovi neke od mušrika, pa mu je Allah osudio taj čin i obavijestio ga da je sve kod Allaha i da od njega ništa ne zavisi.

U Sahihu se bilježi predaja u kojoj se govori da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, upozoravao svoju rodbinu i bližnje rekavši: *"Spasite se od Vatre. Ja vam od Allaha ne mogu ništa pomoći."* Tom prilikom se obratio svom amidži, tetki po ocu i kćeri. U drugoj predaji

¹³⁰ Alu-'Imran, 128.

¹³¹ Bilježi ga Muslim, 12/149, i drugi od Enesa.

kaže: "*Otkupite se,*"¹³² tj. otkupi te se tevhidom i iskrenošću u robovanju Allahu, da Mu se pokoravate u onome što vam je naredio i da se klonite onoga što vam je zabranio i smatrao pokuđenim. To će vas spasiti od Vatre, a ne oslanjanje na porijeklo i rodbinske veze. Time je obezvrijedio razmišljanja nekih pojedinaca koji su pomislili da će im Poslanik biti od pomoći i zauzimati se za svoje u porodici. Ovakva neosnovana promišljanja su našla svoje mjesto u dušama mnogih ljudi. Oslanjaju se na puko porijeklo i na rodbinsku bliskost sa Allahovim Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem, smatrajući to velikom čašću.

Misle da će spas, uspjeh i Vjerovjesnikovo zagovorništvo postići bez činjenja plemenitih djela. Ono što je pogubnije, oni postupaju suprotno njegovom sunnetu, javno ispoljavajući svoju nepokornost Allahu i Njegovom Poslaniku. Postoji i druga skupina ljudi koji se vežu za izmišljenu ljubav a ne slijede ga ili mu se ne pokoravaju. Uvjereni su da će se on zauzimati za njih samo zbog postojanja te njihove lažne ljubavi, bez obzira na to što se dokaz ljubavi prema njemu ogleda u slijedenju i praktikovanju njegovog sunneta i pravca. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nije posjedovao mogućnost pribavljanja vlastite koristi i otklanjanja štete i nije posjedovao mogućnost da izbjegne zlo i kaznu koja bi uslijedila u slučaju da bude neposlušan.

¹³² Bilježi ga Buharija, br. 4771; i Muslim 3/79.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾

"Reci: 'Mene niko od Allahove kazne ne može u zaštitu uzeti; samo u Njega mogu utočište naći!'"¹³³

Šta onda reći za nekog drugog, bilo da je to bliska ili osoba daleko od Allaha? Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, pojasnio je svojoj rodbini da im neće moći pomoći u otklanjanju Allahove kazne, niti će ih biti u stanju uvesti u Džennet niti približiti Allahu. Upravo su njihova djela ta koja će ih spasiti od Vatre. U *Sahihu* je potvrđena predaja da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, pokušavao uputiti svog amidžu Ebu-Taliba, ali mu to nije uspjelo. Kada se približila smrt njegovom amidži on mu reče: *"Amidža, reci la ilahe illallah. To su riječi kojima ću se zauzimati za tebe kod Allaha."*

Međutim, tu su bili prisutni i njegovi zli prijatelji koji su ga nagovorili da ostane privržen šejtanskim principima, tako da su njegove zadnje riječi bile: "Na vjeri Abdul-Mutalibovoj."

Allah, ﷻ, tom prilikom je objavio:

﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾

"Ti, doista, ne možeš uputiti na Pravi put onoga koga ti želiš uputiti, Allah ukazuje na Pravi put onome kome On hoće!"¹³⁴

¹³³ El-Džinn, 22.

¹³⁴ El-Kasas, 56.

Ova priča je najbolji dokaz koji ruši teoriju i smutnje mušrika, koji pretjeruju u pogledu prava Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, pa traže od njega da im otkloni nedaće i da im oprost grijehe. Prizivaju njegovo ime u teškim situacijama govoreći: "Allahov Poslaniče," i tome slično. Lako je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, najbolje i najbliže stvorenje Allahu, iako uživa toliki ugled kod Njega, on, i pored toga što je uložio maksimalan trud da izvede i uputi svog amidžu još dok je bio živ, pa i prilikom smrti, to mu nije uspjelo jer je Allah, ﷻ, propisao da njegov amidža bude nesretnik. Kada je odlučio da moli za njegov oprost, Allah mu je to zabranio riječima:

﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولَىٰ قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾

"Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno da mole oprosta za mnogobošce, makar im bili i rod najbliži, kad im je jasno da će oni stanovnici u Džehennemu biti!"¹³⁵

Ovaj ajet je očit dokaz da Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nije posjedovao moć da nekome koristi ili da mu nanese štetu, makar on njega prizivao i molio njegovim ugledom i imenom, i makar tvrdio da ga voli neizmjernom ljubavlju. Da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, posjedovao mogućnosti upućivanja ljudskih srca, ili otklanjanja njihovih

¹³⁵ Et-Tevbe, 113.

nedaća, najpreče je bilo da pomogne svom amidži, koji ga je toliko štitio i pomagao i koji se postavljao kao branik Poslaniku kada su ga mušrici željeli povrijediti. Ako nije mogao njega uputiti niti mu pomoći, kako će moći pomoći nekom drugom? Činjenica da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio obični rob Allahov, zapravo je odsjaj njegovog odličja i vrijednosti.

U oba *Sahiha* se prenosi od Omera, radijallahu 'anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Nemojte me uzdizati kao što su kršćani uzdigli sina Merjeminog fa sam samo rob. Recite da sam Allahov rob i poslanik."*¹³⁶ Šejh Sulejman b. Abdullah, rahimehullah, tumačeći ovaj hadis u komentaru *Tevhida*, str. 272, kaže: "Kada Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: 'Ja sam samo rob. Recite da sam Allahov rob i poslanik,' to znači: Nemojte me pretjerano hvaliti i tako odlaziti u krajnost kao što su pretjerali kršćani u pogledu Isa'a pa ustvrdili da on ima ovlasti gospodara. Ja sam samo rob, pa me tako i opisujte, jer me tako opisao i moj Gospodar. Recite da sam Allahov rob i poslanik. Međutim, obožavaoci kaburova su se suprotstavili, pa čine ono što je zabranio. Posegnuli su za velikom kontradiktornošću spram Allahovog Poslanika. Pretpostaviti su da ako ga budu smatrali običnim robom i poslanikom, odnosno, ako mu se ne budu upućivale molitve i od njega tražila pomoć, ako mu se ne bude činio zavjet, ili ako se ne bude činio tavaf oko njegove sobe gdje je ukopan, te ako se bude

¹³⁶ Buharija ga bilježi pod br. 3445.

smatralo da on nema nikakvog uticaja u ovosvjetskim događanjima ili da ne poznaje gajb osim samo onoliko koliko ga je njegovim tajnama podučio Allah, da su takvim odnosom prema njemu oskrnavili njegovu čast i umanjili njegovu vrijednost. Zbog toga su ga uzdigli iznad njegovog prvo bitnog stepena, pa su ga doživljavali isto, ili pak približno kao što kršćani doživljavaju Isaa, a.s. Tražili su od njega oprost za grijeha i da im on otkloni nedaće.

Šejhu-l-islam Ibn-Tejmije, rahimehullah, u knjizi *El-Itigase* je zabilježio da je neki njegov savremenik smatrao da je dozvoljeno tražiti pomoć od Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u svemu onome za šta se ona traži od Allaha. Čak je na tu temu napisao cijelo djelo. U toj knjizi je napisao kako Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, poznaje ključeve gajba koje ne zna niko osim Allaha. Prenio je mišljenje drugog čovjeka istovjetnog promišljanja, koji se bavio prosvjetom, a smatrali su ga dostojnim za izdavanje fetvi, da je govorio: "Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, zna ono što zna Allah. Ima moć da predodređuje ono što može Allah predodrediti. Ova tajna, čiji je bio povjerenik, poslije njega se prenijela na Hasana. Nakon toga se prenijela na Hasanove potomke, da bi na kraju to isto bilo preneseno na Ebu-l-Hasana eš-Šazilija." Pa su još rekli: "Ovo je položaj kojeg uživa samo autoritet od koga se moli pomoć, koji je univerzalna individua."

Među njima ima i onih koji riječi Uzvišenog:

﴿...وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾

"I da ga veličate ujutro i navečer."¹³⁷

tumače da se one odnose na Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, jer se on treba veličati ujutro i navečer. Među njima, također, ima i onih koji kažu: "Mi obožavamo Allaha i Njegovog Poslanika!" Dakle, smatrali su Poslanika, s.a.v.s., predmetom obožavanja.

Kažem: "Buvejsiri je rekao: 'Darovi tvoje darežljivosti su ovaj i onaj svijet, a dio tvog prostranog znanja je i tvoje znanje o Levhu i peru.'"

Ovim stihovima on smatra da su ovaj i onaj svijet plodovi njegove darežljivosti, a također tvrdi da je Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, dobro znano ono što piše u Levhi-mahfuzu. Ovako promišljanje je prenio Šejhu-l-islam od navedenog učitelja. Sve ovo je nedvosmisleno djelo nevjerstva. Ono što je posebno čudno jeste da im je šejtan sve ove zablude predstavio kroz prizmu ljubavi, respekta i iskrenog slijedenja Poslanika, s.a.v.s.. Uostalom, to je i uloga ovog prokletnika da parnuti istinu, koristeći se neistinom te time zavede sve one koji su nalik životinjama i koji slijede svakog magarca koji njače. To su oni koji se nisu prosvjetlili svjetlošću znanja. Nisu pribjegli pouzdanom odredištu. Ovo nije veličanje, zato što veličanje proističe iz srca, jezika i spoljašnjih

¹³⁷ El-Feth, 9.

udova. Oni su najudaljeniji narod od toga, jer veličanje i poštivanje srcem proizilazi iz uvjerenja da je on samo rob i poslanik, zatim da se ljubav prema njemu pretpostavi ljubavi koja se gaji prema djetetu, roditelju i svim ljudima. Ovu ljubav će potvrditi dvije stvari:

Prva - čisti tevhid, jer je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, najveće napore ulagao u cilju osiguranja čistoće tevhida. U korijenu bi sasjekao sve moguće devijacije tevhida, pojave širka i njegove metode ili uzroke koji su vodili prema njemu. Jednom prilikom mu se obratio neki čovjek rekavši: "Šta Allah i ti hoćete?" On je rekao: "*Zar si me učinio Allahovim ortakom? Ne, nego samo šta Allah hoće.*"¹³⁸

Također je zabranio da se neko zaklinje nečim drugim mimo Allaha. Rekao je da je to ši rk. Zabranio je da se klanja u pravcu mezara i na mezarima i da se ne smije od mezara učiniti mjesto molitve. Na mezaru se ne smije graditi turbe, kako vremenom to ne bi postalo mjestom ibadeta. Spas od ovih novotarija i zabluda je striktno slijeđenje sunneta Allahovog Poslanika, sallallahu 'alehi ve sellem.

Štaviše, cjelokupna vjera se zasniva na ovim temeljima, što predstavlja glavnu pokretačku osnovu neophodnu za put spasa. Nijedan čovjek nije na ovakav nač in potvrdio ono što je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, potvrdio svojim riječima i djelom, sprij eč ivši pojavu svega onoga što se

¹³⁸ Kao što stoji u *Musnedu*, 1/214 i 282, od Ibn-'Abbasa.

suprotstavlja čistom tevhidu. S tim u vezi, poštivanje Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, treba da bude u skladu sa njegovim zadovoljstvom i nikako onim što mu se suprotstavlja!

Druga - čisto slijeđenje Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, bez ikakvih stranih primjesa, prihvatanje njegovog suda koji tretira sve pojedinačne i važne detalje vezane za osnove i ogranke vjere, zatim zadovoljstvo i potpuno prihvatanje onoga što on presudi, klonjenje od svega onoga što mu se suprotstavlja i neobaziranje prema onome čemu se protivio. Neophodno je da se on prihvati za sudiju koji će se autoritativno slušati i čije će se riječi neprikosnovenno prihvatiti, a da se odbaci sve ono što se suprotstavlja njegovom sunnetu. Njegov Gospodar je Jedini kome se smije robovati, Onaj koga se smije obožavati, Onaj od koga se traži pomoć, Onaj na koga se jedino oslanja, Onaj od koga se boji i od koga se nada. On je Jedini u koga se polažu sve nade za otklanjanje nevolja i za oprost grijeha. Plodovi Njegove darežljivosti su ovosvjetski život i ahiret. Jedino On stvorenja stvara, On ih opskrbljuje i samo će ih On proživiti, oprostiti im, smilovati im se, uputiti ih ili ostaviti u zabludi, dati sreću ili nesreću. Niko mimo Njega nema nikakvog utjecaja u bilo čemu od toga, pa ma ko god on bio, čak ni Vjerovjesnik, s.a.v.s., ni Džibril, جبريل, niti neko drugi. Ovo je ispravan vid veličanja i poštivanja koji je dostojan onome kome se upućuje. Također, ovakav način iskazivanja poštovanja prema Vjerovjesniku će biti plodonosan i od koristi

onome ko ga iskazuje, kako u ovosvjetskom, tako i u ahiretskom životu. Ovo nužno proizilazi iz imana i implicite se nalaže čovjekovom vjerovanju.

Što se tiče poštivanja jezikom to predstavlja iskazivanje zahvalnosti na način koji on zaslužuje onako kako ga je pohvalio njegov Gospodar, ili onako kako je sam sebe opisao, bez pretjerivanja ili umanjenja njegovog prava. Dakle, nije dozvoljeno poštivanje Poslanika onako kako su postupili obožavaoci kaburova, jer oni su otišli u krajnost i pretjerali su u hvaljenju Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

Što se tiče iskazivanja poštovanja udovima, to predstavlja praktičnu primjenu svega što se smatra pokornošću njemu, tj. da se trudi ispovijediti njegovu vjeru, pomoći ono sa čime je došao boriti se protiv onoga što mu se suprotstavlja.

Dakle, generalno kazano, plodonosne i korisno poštovanje Poslanika, ﷺ, jeste ono koje obuhvata vjerovanje u ono sa čime je došao, pokoravanje u onome što je naredio, klonjenje od onoga što je zabranio i smatrao pokudenirn. Zatim treba da prijateljstvo, neprijateljstvo, ljubav i mržnja budu povodom njega i da se samo on prihvati kao sudija u sporovima. Zatim, ono zahtijeva da se bude zadovoljno sa onim što presudi i da se mimo njega ne potražuje neki tagut koji će izreći svoju presudu. Ako se njegova presuda podudara sa Poslanikovim, ﷺ, rije čima da je prihvate, a ako ne, onda je odbace, ili je pak, protumače na nači svojstven njima, ili je u potpunosti zanemare. Allah, ﷻ,

svjedoči i On je dovoljan kao svjedok, potom i Njegovi melec, Njegovi poslanici i Njegove evlije da obožavajuoci kaburova i protivnici istinskih monoteista nisu onakvi kakvi bi trebali biti. Allaha molimo da nam podari pomoć! Ovo su riječi Šejhu-l-islama, *rahimehullah*. On je govorio o onome što je bilo prisutno u njegovom vremenu i ono što je bilo prije, o pravim neznačicama u pogledu tevhida, koji su tvrdili da vole Vjerovjesnika, s.a.v.s.. U tom smislu su hvaleći ga i pretjerali, pripisavši mu ono što ne zaslućuje niko osim Allaha, subhanehu ve te'ala, kao što su: vlast, znanje ili upravljanje. Zatim su mu počeli upućivati i ono što se smatra isključivim pravom Uzvišenog Allaha, kao što su: dova, nada, prepušćanje stvari i oslonac na Njega.

Autor, *rahimehullah*, u komentaru na *Tevhid*, str. 186, i poslije nje spominjao je razmišljanja ljudi koji su pretjerali i prešli preko granice dopuštenog u hvaljenju Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, navodeći stihove kaside El-Burde od El-Buvejsirija:

***"O, najplemenitije stvorenje,
ja nemam nikoga da mu se priklonim
osim tebi kada naiđu i pogode nas nedaće...!"***

Ovi stihovi su širk! Nakon toga je pojasnio šta je sve u njima očiti širk. Također je spomenuo stihove pjesama od El-Ber'ija koji je isto tako prešao granice i zastranio, sa kojima je prešao granice oboćavanjem Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, zaboravivši na svog Gospodara, subhanehu ve te'ala.

Isto ovako je spomenuo i En-Niami u djelu *El-me'aridžu-l-elbab*, str. 169. Nakon toga je naveo mišljenja drugih koji su zastranili vezujući se za mrtve. Između ostalog je spomenuo stihove pjesme koje sadrže očiti širk u pogledu Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, pa na početku kaže:

***"O moj ugledniče, moja čistoćo vjere,
moj osloncu, moja osnovo, naprotiv,
ti si meni sve, i moj ponos.
Ti si mi utočište kada se bojim nečega,
ti si mi utočište od onoga što se desi u
vremenu...!"***

Autor je dao i svoju opasku na ove stihove, rekavši: "Nakon ovoga stepena, ne znam koje je značenje preostalo za Stvoritelja. Da li se treba On moliti i da li se od Njega treba tražiti utočište? Da li je, naposljetku, ovaj pogani mnogobožac išta namjenio za Stvoritelja?

Mušrici su imali svoje idole i nisu ništa slično pripisivali svojim božanstvima, pa niti nešto manje od ovoga."

Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, strahovao je za svoj ummet da ne odlutaju u ovakve krajnosti, pa ih je upozoravao čak i na povede njihovog nastanka. Ebu-Davud bilježi predaju sa dobrim lancem prenosilaca od Abdullaha b. Šehira, da je rekao: "Došao sam sa delegacijom iz plemena Benu-Amir Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa smo rekli: 'Ti si naš uglednik.' On reče: 'Uglednik je samo Allah, subhanehu ve te'ala,' pa

smo rekli: 'Ti si najzaslužniji za vrijednosti među nama i najveličanstvenijeg položaja: On reče: 'Recite slobodno te riječi, ili samo neke od njih.'¹³⁹

Od Enesa, radijallahu 'anhu, prenosi se da su neki ljudi rekli Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, ti si najbolji među nama i sin najboljeg među nama, naš uglednik, sin našeg uglednika." Pa je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Ljudi, govorite svojim riječima šta hoćete, ali ne dozvolite šejtanu da vas zavede. Ja sam Muhammed, Allahov rob i Njegov poslanik. Ne želim da me uzdižete iznad položaja na koji me postavio moj Gospodar, subhanehu ve te'ala."*¹⁴⁰

Mnogo je ovakvih predaja u sunnetu između kojih je i ona u kojoj Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: *"Pomoć se ne traži od mene nego se pomoć traži od Allaha."*¹⁴¹

Prethodno smo govorili da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kada ga je čovjek pitao: "Šta hoćete Allah i ti?" Pa mu je odgovorio: *"Zar si me učinio Allahovim ortakom? Ne, nego samo šta Allah hoće."*¹⁴² Nema sumnje da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, najuglednije stvorenje i da je on najbolji među

¹³⁹ Hadis se nalazi u *Sunenu* od Ebu-Davuda, br. 4806.

¹⁴⁰ Hadis se nalazi u djelu *Amelu jevmi ve lejle*, br. 249, a isto tako ga bilježi Imam Ahmed 3/249, i drugi.

¹⁴¹ Spominje ga u *Medžme'a zevaid*, i kaže, 10/159, i kaže: "Njegovi prenosioci su prenosioci *Sahiha*, osim Ibn-Luheje, a njegovi hadisi su hasen hadisi.

¹⁴² Prethodilo je da se nalazi kod Ahmeda u *Musnedu*, 1/214.

njima, ali ipak nije volio da bude hvaljen više nego što je potrebno, pogotovo onda kada se hvala iskazuje u prisustvu onoga koga hvalimo. Rekao je: *"Kada vidite hvalisavce, bacite im prašinu u oči."*¹⁴³ To je zato što hvalisanje može prouzrokovati samodopadljivost i oholost, a to su osobine koje poništavaju učinjena djela ili se, pak, suprotstavljaju potpunosti tevhida! Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ponosio se time što je rob svome Gospodaru, a to je bila, ustvari, njegova skromnost i istinska poniznost, a svakako i čast i vrijednost. Zato ga je Allah, subhanehu ve te'ala, spomenuo pod imenom rob u sljedećim ajetima:

﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا﴾

"A ako sumnjate u ono što smo Mi objavili robu Svome...?"¹⁴⁴

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ...﴾

"Uzvišen neka je Onaj Koji je u jednom času noći preveo Svoga roba?"¹⁴⁵

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَىٰ عَبْدِهِ الْكِتَابَ...﴾

"Hvaljen neka je Allah Koji Svome robu objavljuje Knjigu?"¹⁴⁶

¹⁴³ Hadis se nalazi u Muslimovom *Sahihu*, 18/128, od Mikdada, رضي الله عنه.

¹⁴⁴ El-Bekare, 23.

¹⁴⁵ El-Isra', 1.

¹⁴⁶ El-Kehf, 1.

﴿وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ...﴾

"A kada je Allahov rob ustao da Mu se pomoli...!"¹⁴⁷

Iskreno robovanje Allahu, subhanehu ve te'ala, zahtijeva postojanje krajnje poniznosti i ljubavi prema Njemu. Poniznost prema Allahu, subhanehu ve te'ala, nalaže potčinjenost, skrušenost i osjećaj slabosti, zatim da rob sebe smatra neznatnim, nemarnim te da ima osjećaj kako je zapostavio svoje obaveze prema Allahu, subhanehu ve te'ala. Samim tim, on treba sam sebe kudit. Mora priznati dobrotu i blagodati koje mu je darovao njegov Gospodar.

Ljubav, također, nalaže da voli ono što voli Allah i da mrzi djela, riječi i želje koje On mrzi. Na taj način će njegovo robovanje Gospodaru svih gospodara postati upotpunjeno.

Poslanikova, sallallahu 'alejhi ve sellem, smrt je kao i smrt svih drugih poslanika i vjerovjesnika.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَّيِّتُونَ﴾

"Ti ćeš, zacijelo, umrijeti, a i oni će, također, pomrijeti!"¹⁴⁸

¹⁴⁷ El-Džinn, 19.

¹⁴⁸ Ez-Zumer, 30.

U drugom ajetu Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِن مِّتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ﴾ ❀
 ﴿نَفْسٍ ذَايِقَةٍ الْمَوْتِ﴾ ❀

"I Mi nismo nijednom čovjeku prije tebe dali vječnost; ako ti umreš, zar će oni dovijeka živjeti? Svako živo biće smrt će okusiti!"¹⁴⁹

Svi muslimani vjeruju da su svi poslanici prije njega umrli¹⁵⁰ te da se njihova životna dob, koju im je Allah propisao, završila na ovom svijetu i da se sada nalaze u svijetu berzaha. Na isti način uzima se pouka iz šerijatskih tekstova koji govore da su šehidi živi.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ﴾ ❀

"Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovom putu poginuli! Ne, oni su živi i opskrbljeni su kod Gospodara svoga!"¹⁵¹

¹⁴⁹ El-Enbija, 34-35.

¹⁵⁰ Iz ovoga se izdvo ja Isa, sin Merjemin, a.s., zbog predaja koje govore da će se spustiti u posljednjem vremenu pred Sudnji dan, ali će suditi po Muhammedovom, ﷺ, šerijatu. Glede njegovog postojanja on se ubraja među umrle, jer mu se sve ove godine ne računaju da je živio. U Kur'anu se nalaze ajeti koji govore o njegovoj smrti kao što su riječi Uzvišenog: **"Ja ću te usmrtiti i uzdići te Sebi..."** Ili ajeti u kojima Isa, ﷺ, kaže: **"Kada Si me usmrtio Ti si ih nadgledao."** To znači da je njegov trenutačni život, život berzaha, poput ostalih vjerovjesnika koje je vidio Vjerovjesnik, ﷺ, na nebesima. Allah, ﷻ, najbolje poznaje njihovo stvarno stanje.

¹⁵¹ Alu-'Imran, 169.

Vjerovjesnici su preči da žive nego šehidi. Poznato je da su šehidi napustili ovosvjetski život, njihovi imeci su podijeljeni među nasljednicima, a žene su bile dopuštene drugima da ih ožene. To je očiti dokaz njihove smrti. Međutim, pored toga je Allah, subhanehu ve te'ala, zabranio da se kaže za njih da su mrtvi kao što je u Njegovim riječima:

﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمُوتَ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ﴾

"I ne kažite za one koji su na Allahovom putu poginuli: 'Mrtvi su!' Ne, oni su živi, ali vi to ne znate."¹⁵²

Mi ne možemo znati ništa o osobenostima ovog života osim što smo posve uvjereni da su im duše napustile tijela. Njihovi životi su time bili završeni, a djela su im okončana. U vjerodostojnom hadisu se pojašnjava njihov život, pa se prenosi kako su im duše smještene u utrobama zelenih ptica koje se nalaze na dženetskom drveću.¹⁵³ Ovo jasno dokazuje činjenicu da su duše napustile njihova tijela te da su posebno odlikovani ovakvim životom.

Pored toga, sasvim je jasno da vjerovjesnici i poslanici imaju veće pravo na ovaj život. Međutim, to im nikako ne daje mogućnost da se odazovu na dove ili da udovolje onome ko od njih nešto traži. Sa uvjerenjem vjerujemo da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, u svom berzehskom životu koji je

¹⁵² El-Bekare, 154.

¹⁵³ Hadis se Nalazi u *Sahih Muslim*, 13/30, od Ibn-Mes'uda, رضي الله عنه.

odlikovaniji od života šehida. Također, ono čime se Vjerovjesnik, s.a.v.s., ističe jeste to da će njegovo tijelo biti sačuvano od raspadanja. U *Sunenu* Ebu-Davuda prenosi Evs b. Evs od Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da je rekao: "Najvredniji vaš dan je petak. Zbog toga mnogo donosite salavate na mene, jer će mi vaši salavati biti predloženi." Ashabi su upitali: "Allahov Poslaniče, kako će ti biti predloženi ako se tvoje tijelo raspadne?" On odgovori: *"Allah je zabranio zemlji da izjeda tijela vjerovjesnika."*¹⁵⁴

Ovaj hadis je jasan dokaz da mu je duša izašla iz tijela i da je uzdignuta među najuvažnije društvo. To je bio njegov posljednji zahtjev na ovom svijetu. Od Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Koji god da me musliman poselami, Allah mi vrati dušu pa odgovorim na njegov selam."*¹⁵⁵

Među islamskim učenjacima vlada različito mišljenje o pojedinostima tog odgovora. U svakom slučaju, Allah to najbolje zna. Ebu-Davud bilježi hadis sa hasen lancem prenosilaca od Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, da je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: 'Nemojte od svojih kuća praviti mezarje i ne smatrajte moj mezar svetim! Donosite na mene sala vat jer će vaš salavat doprijeti do mene gdje god da ste'."¹⁵⁶

¹⁵⁴ *Sunen Ebu-Dawud*, br. 1047.

¹⁵⁵ *Sunen Ebu-Dawud*, br. 2041.

¹⁵⁶ *Sunen Ebu-Dawud*, br. 2042.

Hafiz Ed-Dija u djelu *El-Muhtare* i drugi bilježe od 'Alije b. Husejna b. 'Alije, رضي الله عنه, da je vidio čovjeka kako se provlači kroz otvor sobe u kojoj je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio ukopan i kako uči dove. Osudio ga je i rekao mu: "Hoćeš li da ti kažem hadis kojeg sam zapamtio od oca, a on od mog djeda – Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem? On je rekao: 'Kada uđeš u džamiju, poselami ga.' Zatim je rekao: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: *'Nemojte moj mezar smatrati svetim, niti od svojih kuća praviti mezarje. Vaši selami dospijevaju do mene gdje god da se nađete'.*" Se'id b. Mesur kaže: "Abdulaziz b. Muhammed mi je govorio da ga je obavijestio Suhejl b. Ebu-Suhejl i rekao: 'Vidio me Hasan b. Hasan b. 'Alija, radijallahu 'anhu, kod mezara Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, pa me pozvao i rekao: 'Šta radiš pored mezara?' Rekoh: 'Došao sam da poselamim Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.' On reče: 'Kad uđeš u džamiju, poselami ga.' Zatim je rekao: 'Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: *'Nemojte moj mezar smatrati sveti, niti od vaših kuća praviti mezarja. Donosite na mene salavat, jer će vaš salavat doprijeti do mene gdje god da budete. Allah je prokleo jevreje, jer su od mezarova svojih vjerovjesnika učinili mjesto molitve praveći tu bogomolje'.*" Pa je hasan rekao: 'Vi i oni iz Andaluzije ste isti.'" Ove predaje ukazuju na činjenicu da su ove stvari bile poznate kod prethodnih generacija, kao i to da su posvećivali pažnju očuvanju ovog sunneta i njegove dostave drugima. Riječi: "Nemojte od vaših kuća praviti mezarja." znače: nemojte ih ostaviti bez

namaza, dove i učenja, pa da budu poput mezarja kod kojih nije dozvoljeno klanjati. Naravno, misli se na klanjanje dobrovoljnih namaza u kućama. *"Nemojte moj mezar smatrati svetim i učiniti mjetom redovnog obilaska."* Ovim hadisom Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranjuje da se njegov mezar obilazi na poseban način i da se ljudi okupljaju oko njega. Na taj način bi dobio stepen svetosti i praznika koji se tradicionalno ponavlja u određeno vrijeme i gdje se ljudi vesele pa to ponavljaju svake godine. Zatim nas je obavijestio da će naši salavati soprijeti do njega gdje god da se nalazimo, što znači da nagrada od salavata i selama biva za svakog istovjetna, bez razlike da li to učinio u blizini ili daljini, odnosno, da onaj ko to učini neposredno pored mezara nije odlikovan naspram ostalih ljudi. To je upravo i zančenje riječi Hasana b. Hasana: "Vi i oni iz Andaluzije ste isti." Onaj ko se namjeri posjetiti mezar isključivo radi selama bez namjere da posjeti Poslanikovu džamiju, na taj ga način smatra svetim. Ovako je bilo ispravno razumijevanje Hasana b. Hasana, رحمته الله. Imam Malik, rahimehullah, nije odobravao da stanovnici Medine pri svakom ulasku u džamiju odlaze do mezara Allahovog Poslanika, s.a.v.s., jer to ispravni prethodnici nisu činili.

Rekao je: "Neće uspjeti kasnije generacije ovog ummeta, osim sa onim sa čije su uspjele prve generacije."¹⁵⁷

¹⁵⁷ Šejhu-l-islam Ibn-Tejmijje ga navodi u *Slijedenju Pravog puta*, str. 366 i 394, njemu sličnog.

Ashabi, radijallahu 'anhum, a isto tako i velikani među tabiinama, klanjali su u Poslanikovo, sallallahu 'alejhi ve sellem, džamiji iza pravednih halifa većinu namaza, ali su nakon selama napuštali džamiju ili su sjedili radi samostalnog zikra, učenja Kur'ana ili ibadeta. Od njih se ne prenosi da su odlazili kod mezara nakon svakog namaza. Naprotiv, donosili su selam i salavat dok su na sjedenju u namazu. Nema sumnje da je ovo vrednije od stajanja kod mezara i pored toga što su bili u mogućnosti prići mezaru za vrijeme 'Aišina, radijallahu 'anha, života i nakon nje, prije nego što su sagrađeni zidovi i što je soba ušla u unutašnost kompleksa džamije te nakon što je Velid b. 'Abdumelik proširio džamiju. U svakom slučaju, ashabi nisu običavali odlaziti kod njegovog mezara kako bi donijeli selam i salavat, nego su pojedinci od njih, kada bi došli u Medinu sa putovanja, došli klanjati u džamiji i potom poselamiti Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i onda bi otišli. Ovako se prenosi da je činio Ibn-Omer, ali se ne prenosi više od bilo koga od ashaba da je postupao slično ovome. Stalno ponavljanje ovakvog čina predstavlja novotariju i put koji će odvesti ka veličanju ili činjenja dove Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, mimo Allaha. Imami, rahimehullah, složili su se da onaj ko poselami Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, pa želi učiti dovu za sebe, da se neće okrenuti u pravcu njegovog mezara nego će se okrenuti prema kibli, zato što je ona najvrednija strana i tako postoji veća nada da će se dova uslišati.

Što se tiče predaje da je Malik rekao Mensuru: "Zašto okrećeš lice od njega? Okreni mu se i traži šefa'at." Ova predaja je podmetnuta i lažna i ona je potvora na imama Malika, jer su to dokazali učenjaci, Allah im se smilovao.¹⁵⁸

¹⁵⁸ Šejhu-l-islam Ibn Tejmije ga navodi u *Slijedenju pravog puta*, str. 395, i drugi autori.

Zabrana putovanja radi posjete mezarja Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem

U *Sahihima*, *Sunenima* i *Musnedima* se bilježi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Ne pritežu se jahalice radi putovanja osim zbog tri džamije: Mesdžidu-l-Haram, ova moja džamija i Mesdžidu-l-Aksa."*¹⁵⁹

Ova zabrana se odnosi na putovanje u određeno mjesto radi činjenja i bad eta sa uvjerenjem da je djelo na tim mjestima mnogostruko vrednije ili da ima neku odliku u odnosu na druga mjesta. U ovo ulazi i posjeta mezarja, pa makar se radilo o mezarima vjerovjesnika. Stalno obilaženje ovih kaburova prelazi u uvjerenje da ukopani imaju dodatne moći, što biva uzrokom obožavanja istih mimo Allaha, subhanehu ve te'ala. Takvo je trenutno stanje sa mnogobožcima našeg vremena, a i sa onima prije. Upravo oni odlaze na daleka putovanja radi posjete, kako to oni tvrde, mezarima evlija. Podnose tegobe puta i troše ogromne svote imetka, a kada dođu na ta mjesta ulogore se i posvete molbi i dozivanju mrtvih. Tamo čine ono što je Allah, Gospodar svjetova, strogo zabranio, kao što su: tavaf oko tih turbeta, ili trljanje rukama po zemlji ili kamenu tih mezara, upućivanje dova onima koji se nalaze u mezaru, klanje stoke i deva i drugih nebuloza.

¹⁵⁹ Bilježi ga Buharija od Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, br. 1189, i od Ebu-Se'ida, radijallahu 'anhu, br. 1197.

To je ono čega se bojao Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem. Zabranio je odlaske na takozvana vjerska putovanja osim zbog tri džamije. Šejhu-l-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, napisao je jedno djelo u kome govori o razilaženju učenjaka o propisu osobe koja priprema jahalice radi puke posjete mezarima vjerovjesnika i dobrih ljudi. Najispravnijim je ocijenio mišljenje koje taj postupak zabranjuje. Tamo je spomenuo stavove Ibn-Bette, Ebu-l-Vefa b. Akila, Džuvejnija, Kadije Ijjada i drugih. Jednom riječju - ovo je bio stav većine učenjaka.

Isto to je napisao imam Malik u svojim djelima i niko od imama mu se nije suprotstavio. To ne znači da je zabranjeno posjećivati mezarje, bez pripreme za put, jer postoje vjerodostojne predaje kojima se podstiče posjeta mezarja upravo zato što podsjećaju na ahiret, pa da onaj ko ih posjeti uči Allahu dove, dovi za mrtve, moleći Allahovu milost njima, bez dizanja ruku pri dovi kada je na mezarju. Čovjeka će posjeta najbližem mezarju podsjetiti na ahiret.

Ali ako se radi o putovanju u daleka mjesta radi njih ili posebnih mezarja, takvo što se ne može u činiti samo kao produkt uvjerenja da su ukopani vrijedni i zaslužuju da budu posjećeni, prizivani i da se od njih nečemu nada. Na taj način se mrtvima čine djela ibadeta, što je isključivo Allahovo pravo. Onda nije ni čudno što je došla zabrana zbog pripremanja jahalice radi ibadeta nekom mrtvom ili nečemu, osim u ove tri džamije gdje možemo

mahsuz putovati: Mesdžidul-Harem, Poslanikova džamija i Mesdžidu-l-Aksa.

Imam Ahmed i drugi bilježe predaju od Ibn Omera i Ebu-Se'ida el-Hudrija da su zabranjivali pripremu jahalica radi odlaska na Tur radi namaza. Kao dokaz su naveli hadis o zabrani putovanja osim u tri džamije.¹⁶⁰

Takav stav su zastupali i pored toga što je Allah spomenuo Tur, opisao ga svetom dolinom i blagoslovljenim mjestom, i što je na tom mjestu razgovarao sa Svojim robom, Musaom, a.s.

Na osnovu svega navedenog može se izvući pouka da onaj ko bude putovao u Poslanikovu, s.a.v.s., džamiju sa namjerom da tamo klanja namaze, koji su vredniji hiljadu puta od namaza u nekim drugim džamijama, onda je njegovo putovanje pokornost Allahu i način približavanja Njemu. Nakon namaza u džamiji, može se otići i poselamiti Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kod njegovog časnog mezara i kod mezara ashaba i šehida. Mogu se učiti dove moleći Allaha za njih. Ali onaj ko se spremi na putovanje isključivo radi posjete nekom mezarju, bez razlike da li nazove selam ili da dovi kod njega i tome slično, onda je njegovo putovanje zabranjeno, koje treba žestoko ukoriti zato što se tim činom suprotstavio hadisu: *"Nemoj te moj mezar smatrati svetim već donosite na*

¹⁶⁰ Bilježi ga imam Ahmed u *Musnedu*, 3/64, od Ebu-Se'ida el-Hudrija. Šejh Sulejman b. Abdullah ga navodi u *Tejsiri-l-Azizi-l-Hamid*, str. 313, od Ahmeda i Omera b. Šebeba u *Ihtijaru-l-Medine*. Ahmed ga bilježi, 6/7, od Ebu-Nadre el-Gifarija, radijallahu 'anhu.

mene salavat, jer će vaš salavat doprijeti do mene gdje god da ste."

Što se tiče svih hadisa u kojima se govori o vrijednosti posjete ovom časnom mezarju, islamski učenjaci su ih istražili i ocijenili da su slabi ili lažni. Zbog toga se mora pripaziti, a Allah daje uspjeh.

Šartovi ispravnosti šehadeta

Učenjaci su za riječ iskrenosti - *šehadet*- naveli sedam uslova koje su neki izrecitovali kroz stihove:

"Znanje, uvjerenje, iskrenost i tvoje potvrđivanje sa ljubavlju, potčinjenjem i prihvatanjem toga..."

Ovi uslovi su uzeti iz tekstova dalekosežnim i dugogodišnjim proučava njem i iščitavanjem dokaza iz Kur'ana i sunneta. Neki su dodali osmi uslov i izrecitovali ga u stihu, kazavši:

Osmi je uslov dodan, tvoje nevjerovanje u sve ono što je mimo Boga, od ortaka koji su obožavani.

Ovaj šart je preuzet iz riječi Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem: *"Onaj ko kaže la ilahe illallah i ko ne vjeruje u sve što se obožava mimo Allaha, njegov imetak i krv su zabranjeni."*¹⁶¹ Šejh Muhammed b. Abdu-l-Wehhab u djelu *Kitabu-t-tevhid* navodi ovaj hadis, pa kaže: "Ovo je nešto najveličanstvenije čime je protumačeno *la ilahe illallah*, jer puko izgovaranje ove riječi podrazumijeva zaštitu krvi i imetka, a ne samo spoznaja njenog značenja sa

¹⁶¹ U Muslimovom *Sahihu*, 1/212.

izgovorom, pa ni potvrda, osim ako ne bude prizivao u dovama nikoga osim Allaha Jedinog, koji nema ortaka. Njegov imetak i krv neće biti zabranjeni sve dok ne doda nevjerovanje u sve ono što se obožava mimo Allaha. Ako bude posumnjao ili se dvoumio, njegov imetak i krv neće biti zabranjeni..."

Značenje ovog uslova je da se postigne uvjerenje u neispravnost ibadeta svemu onome što je mimo Allaha i da je svako ko usmjeri nešto od čistog Allahovog prava nekome mimo Njega zabludjeli mušrik. Sve ono što se obožava mimo Allaha poput: mezarja, turbeta, mauzoleja, nekih mjesta i drugih stvari, produkt su neznanja mušrika i njihovih izmišljotina. Onaj ko odobri nešto od ovoga, posumnja u njihovu ispravnost ili se bude dvoumio oko neispravnosti onoga na čemu su oni, nije ispravni monoteista - *muvehhid*, odnosno pripadnik tevhida, makar ta osoba izgovarala *la ilahe illallah* i makar ne obožavala nikoga osim Allaha.

Dakle, pored svega toga, ovih sedam uslova su poznati u knjigama imama da've, Allah im se smilovao. Neke od njih ćemo navesti sa dokazima i pojašnjenjem.

Prvi uslov: Znanje

Dokaz tome su riječi Uzvišenog:

﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ...﴾

"Znaj da nema istinskog božanstva osim Allaha!"¹⁶²

Muslim bilježi predaju od Osmana, radijallahu 'anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Onaj ko umre znajući la ilahe illallah, ući će u Džennet."*¹⁶³

Ovim se podrazumijeva istinsko znanje koje zahtijeva šehadet i djela koje nalaže svaki od njegovih dvaju dijelova. Suprotno od znanja je neznanje ili džehl, koji je doveo mušrike današnjice do toga da se suprotstave šehadetu. Nisu znali značenje riječi 'Bog' niti su znali šta znače negacija i potvrda koja se nalazi u šehadetu. Zapostavili su činjenicu da se od ovih riječi traži njihovo suštinsko značenje. To je bilo ono čemu su se suprotstavili mušrici koji su znali pravo značenje šehadeta. Rekli su:

﴿أَجْعَلُ الْإِلَهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا﴾

"Zar on da bogove svede na Boga jednog?"¹⁶⁴

¹⁶² Muhammed, 19.

¹⁶³ *Sahih Muslim* sa Nevevijevim komentarom, 1/218.

¹⁶⁴ *Sad*, 5.

I rekli su:

﴿أَنْ أَمْشُوا وَأَصْبِرُوا عَلَىٰ آءَالِهَتِكُمْ...﴾

"Idite i ustrajte uz božanstva svoja!"¹⁶⁵

Drugi uslov: Uvjerenje

Suprotno od njega su sumnja, suzdržanost, sumnjičavost i dvoumica. To znači da onaj ko izgovori šehadet mora biti uvjeren u srcu i čvrsto vjerovati u ispravnost onoga što je izrekao. Dakle, treba biti uvjeren u Allahovu božanstvenost, ispravnost Muhammedovog, sallallahu 'alejhi ve sellem, vjerovjesništva i neispravnost božanstvenosti svakog drugog mimo Allaha u bilo kojem smislu i neispravnost bilo koga ko se pozove na vjerovjesništvo nakon Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem. Ako posumnja u ispravnost ovog značenja, ili se sustegne od osude o neispravnosti obožavanja nekoga mimo Allaha, onda mu ovaj šehadet neće koristiti. Dokaz ovog uslova je hadis kojeg bilježi Muslim od Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, koji je rekao za šehadet: *"Koji god rob da se susretne sa Allahom, imajući ovaj šehadet i ne sumnjajući u njega, ući će u Džennet."*¹⁶⁶

¹⁶⁵ Sad, 6.

¹⁶⁶ Sahih Muslim sa Nevevijevim komentaram, 1/221.

U *Sahihu* od Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, prenosi se da mu je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Koga god sretneš iza ovog zida da svjedoči la ilahe illallah, imajući srčano uvjerenje u njih, obraduj ga Džennetom."¹⁶⁷

Allah je pohvalio vjernike rij ečima:

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ؕ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا...﴾

"Pravi su vjernici samo oni koji u Allaha i Poslanika Njegova vjeruju i poslije više ne sumnjaju."¹⁶⁸

Munafike je pokudio rije č ima :

﴿...وَأَرْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ﴾

"...i čija se srca kolebaju, pa su u sumnji svojoj neodlučni."¹⁶⁹

Od Ibn-Mesuda, radijallahu 'anhu, prenosi se da je rekao: "Strpljivost je pola imana, a uvjerenje je iman u cjelosti."¹⁷⁰ Onaj ko je uvjeren u značenje šehadeta i njegovi spoljašnji udovi čine ibadet samo Jedinom Gospodaru i pokoravaju se Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem.

¹⁶⁷ Bilježi ga Muslim, 231 i drugi.

¹⁶⁸ El-Hudžurat, 15.

¹⁶⁹ Et-Tevbe, 45.

¹⁷⁰ Buharija ga spominje u komentaru kao što je u *Fethu*, 1/45. Hafiz kaže da ga je Taberani spojio sa vjerodostojnim lancem kao i Ebu-Nu'ajm u *El-Hilije*.

Treći uslov: Prihvatanje koje je suprotno odbacivanju

Postoje ljudi koji znaju značenje šehadeta i uvjereni su u ono na šta ukazuje, ali odbijaju ga iz oholosti i zavisti. Ovo je stanje jevrejskih i kršćanskih učenjaka. Posvjedočili su božanstvenost Jedinom Allahu, spoznali su Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, isto onako kao što poznaju svoje sinove, ali, i pored toga, nisu ga prihvatili.

﴿...حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنْفُسِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ﴾

"Iz lične zlobe svoje, nakon što im je istina jasnom postala!"¹⁷¹

Isto ovako su mušrici znali za značenje *la ilahe illallah* i istinitost Muhammeda, s.a.v.s., ali su se uzoholili i nisu ga prihvatili, kao što Uzvišeni kaže:

﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يُسْتَكْبِرُونَ﴾

"Kad im se govorilo: 'Samo je Allah Bog!' - oni su se oholili?"¹⁷²

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿...فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾

"Oni, doista, ne okrivljuju tebe da si ti lažac, nego zulumčari poriču Allahove riječi."¹⁷³

¹⁷¹ El-Bekare, 109.

¹⁷² Es-Saffat, 35.

¹⁷³ El-En'am, 33.

Četvrti uslov: Potčinjenost

Razlika između potčinjenosti i prihvatanja je u tome što se pod potčinjenošću podrazumijeva slijeđenje, a prihvatanje je isticanje ispravnosti značenja tih riječi iz govora. Obje riječi nužno nalažu slijeđenje. Međutim, potčinjenost je predanost sa pokornošću, što znači da se čovjek ne buni kada su u pitanju Allahovi propisi.

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ...﴾

"I povratite se Gospodaru svome i pokorite Mu se?"¹⁷⁴

Uzvišeni kaže:

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ...﴾

"Ko je bolje vjere od onoga ko je predao svoje lice Allahu, a dobročinitelj je?"¹⁷⁵

U drugom ajetu Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ ۗ﴾

"Onaj ko se sasvim preda Allahu, a uz to čini dobra djela, uhvatio se za najčvršću vezu?"¹⁷⁶

¹⁷⁴ Ez-Zumer, 54.

¹⁷⁵ En-Nisa, 125.

¹⁷⁶ Lukman, 22.

Ovo je ta potčinjenost Allahu sa obožavanjem samo Njega. Što se tiče potčinjenosti Vjerovjesniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, to podrazumijeva prihvatanje njegovog sunneta, slijeđenje onoga sa čime je došao i zadovoljstva njegovim presudama. Allah, subhanehu ve te'ala, to je spomenuo u riječima:

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾

"I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće vjerovati dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate, a potom u dušama svojim tegobe ne osjete za ono što si odredio i sasvim se ne predaju!"¹⁷⁷

Allah, subhanehu ve te'ala, uslovio je da u ispravnosti njihovog imana bude totalna predanost Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovim presudama, što znači da se potčine i prihvate ono sa čime je došao od svog Gospodara.

Peti uslov: Potvrđivanje koje je suprotno laži

Ovaj uslov je spomenut u vjerodostojnom hadisu da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Onaj ko istinski kaže la ilahe illallah, potvrđujući to istinski iz svog srca, ući će u Džennet."*¹⁷⁸

¹⁷⁷ En-Nisa, 65.

¹⁷⁸ Bilježi ga Ahmed u *Musnedu*, 4/16; od Ferae el-Džuhenija. Također ga bilježi Ahmed, 4/402, od Ebu-Musaa, radijallahu 'anhu.

Onaj ko izgovori šehadet jezikom, a negira njegovo značenje srcem, onda mu to neće koristiti. Allah, subhanehu ve te'ala, rekao je za munafike da su rekli:

﴿...نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ﴾

"Mi tvrdimo da si ti, zaista, Allahov Poslanik!"¹⁷⁹

Allah im je na to odgovorio riječima:

﴿...وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ﴾

"...i Allah zna da si ti, zaista, Njegov Poslanik, a Allah tvrdi i da su licemjeri pravi lašci?"¹⁸⁰

Također, Uzvišeni je dokazao njihove laži riječima:

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ﴾

"Ima ljudi koji govore: 'Vjerujemo u Allaha i drugi svijet; a nisu vjernici!'"¹⁸¹

Šesti uslov: Iskrenost što je suprotna širku

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿...فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ۚ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ ﷻ﴾

¹⁷⁹ El-Munafikun, 1.

¹⁸⁰ El-Munafikun, 1.

¹⁸¹ El-Bekare, 8.

"...zato Allahu robuj iskreno Mu ispovijedajući vjeru. Iskreno ispovijedanje vjere pripada samo Allahu!"¹⁸²

U drugom ajetu Allah, subhanehu ve te'ala, kaže:

﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ﴾

"Reci: 'Meni se naređuje da robujem Allahu, iskreno Mu ispovijedajući vjeru?'¹⁸³

I kaže:

﴿قُلْ اللَّهُ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي﴾

"Reci: 'Samo Allahu ibadet činim, iskreno Mu ispovijedajući vjeru'."¹⁸⁴

U *Sahihu-l-Buhari* se od Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, bilježi da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Ljudi koji će se na Sudnjem danu najviše radovati mom šefaatu su oni koji iskreno, bez primjese širka, kažu la ilahe illallah."*¹⁸⁵ Isto to značenje se nalazi u hadisu od Utbana kada je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: *"Allah je zabranio Vatri da prži onoga ko kaže la ilahe illallah, želeći time samo Allahovo Lice."*¹⁸⁶

¹⁸² Ez-Zumer, 2-3.

¹⁸³ Ez-Zumer, 11.

¹⁸⁴ Ez-Zumer, 14.

¹⁸⁵ Hadis se nalazi u *Sahihu-l-Buhari*, br. 99.

¹⁸⁶ Hadis se bilježi kod Buharije, br. 425; i kod Muslima, 1/242.

Iskrenost podrazumijeva da svaki vid ibadeta bude usmjeren samo Allahu, a nikako da se išta od toga posveti nekom drugom niti bliskom meleku niti poslanom vjerovjesniku. Isti je slučaj sa iskrenošću u pogledu slijedenja Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem - zadovoljit će se samo njegovim sunnetom, njegovim presudama, a klonit će se novotarija i suprotstavljanja njemu i njegovom sunnetu. Isti je slučaj sa prihvatanjem njegovog suda i odbacivanjem zakona koje su ljudi postavili, ili običaj kojeg su izmislili, a što se svakako ne podudara sa šerijatom. Onaj ko se zadovolji ovim zakonima, ili sudi po njima, nije od onih koji su iskreni.

Sedmi uslov: Ljubav koja je suprotna od prezira i mržnje

Oboveza svakog roba je da voli Allaha i Njegova Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da voli sve riječi i djela koja On voli, kao i da voli Allahove evlije i Njemu pokorne robove. Ako ova ljubav bude valjana, ispoljit će se i njeni tjelesni tragovi. S tim u vezi, svaki iskreni Allahov rob će uvijek biti pokoran Allahu i slijedit će Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Istinski će robovati Allahu, subhanehu ve te'ala. Osjećat će užitak u pokornosti Njemu. Hitat će prema svemu onome što voli njegov Zaštitinik od riječi i djela. Primjetit ćeš kako se pazi i udaljava od grijeha, kako se ljuti na one koji ih čine i kori ih zbog toga, pa makar ti grijesi bili i privlačni ljudskoj duši i neuobičajeno lijepi. To je zbog toga što on zna da je

Vatra okružena strastima, a Džennet poteškoćama. Kada se ovako što primijeni, za takvu osobu kažemo da je iskrena u svojoj ljubavi!

Kada je Zunnun el-Misri, rahimehullah, bio upitan: "Kada ću zavoljeti svog Gospdara?" On je odgovorio: "Kada ono što On mrzi bude kod tebe granica tvog strpljenja."¹⁸⁷

Neki su rekli: "Onaj ko tvrdi da voli Allaha, ali se ne ponaša po tome, njegova tvrdnja je neistinita."

Allah, subhanehu ve te'ala, postavio je da uslov Njegove ljubavi bude slijeđenje Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, kao što Uzvišeni kaže:

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾

"Reci: 'O vi Allaha volite, onda mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti!'"¹⁸⁸

Prethodno smo spomenuli neke od dokaza ljubavi prema Vjerovjesniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, i nužna djela koja povlače za sobom. Na isti način se dokazuje i ljubav prema Allahu, subhanehu ve te'ala.

¹⁸⁷ Ebu-Nu'ajm ovu predaju spominje u *El-Hilije*, 9/363, sa lancem prenosilaca do njega.

¹⁸⁸ Alu-'Imran, 31.

Stvari koje kod osobe kvare značenje šehadeta

Islamski učenjaci svih pravnih škola su oduvijek govorili o djelima kojima se poništava postojanje Islama i to kroz djela islamske jurisprudencije - *fikha*, a u okviru poglavlja o propisima vezanim za otpadnike od vjere - *murtede*. Kroz navedeno poglavlje su pokušavali objasniti na koji način se odlazi u otpadništvo. Neki učenjaci su išli do te mjere da kada su navodili primjere otpadništva od vjere, da nas Allah sačuva, nabrojali su više stotina djela i ostavljanja šerijatskih propisa. Međutim, šejh Muhammed b. Abdulvehhab ih je sažeo na deset temeljnih djela koja poništavaju čovjekov Islam. Ona su spomenuta u zbirci tevhida, a i na drugim mjestima. Cilj nam je na ovom mjestu spomenuti neka svojstva koja se suprotstavljaju riječima tevhida, kao i ono što uzrokuje iskvarenost vjere od djela i riječi. Između ostalog tu spadaju:

1. Negiranje da je Allah stvorio neka od postojećih stvorenja, ili da se nešto od upravljanja svemirom i svijetom pripiše prirodi ili slučajnosti. Ovo je očiti atak na Gospodara, subhanehu ve te'ala, i suprotstavlja se uvjerenju svih muslimana, koji bespogovorno potvrđuju apsolutnost Allahovog upravljanja te da samo Njemu dolikuje i ima pravo da Mu se robuje.

2. Negiranje bilo kojeg svojstva Allahove, ﷻ, savršenosti, kao što su: znanje, život, samopostojanje, moć, sluh ili vid. To predstavlja krajnje ružan i manjkav govor koji isključuje doličnost božanstva Uzvišenog Gospodara. Isti je slučaj ako se ustvrde nedostaci i mahane Allahu, ﷻ, kao što su: drijemež, san, spavanje, zaborav, nepravda, rađanje, ortak i tome slično. Ovakvim shvatanjem se opovrgava Allahova savršenost koja nalaže da bude obožavan od strane svih Njegovih stvorenja.

3. Opisivanje nekih stvorenja sa bilo čim od specifičnosti koje pripadaju isključivo Stvoritelju, kao što su: znanje gajba, općenitost vlasti, savršenstvo vladavine u svemiru, moć stvaranja i postojanja bez Allahove volje. Ovo je udruživanje ortaka sa Allahom, ﷻ, nekoga od stvorenja, podižući ga na stupanj stvoritelja. Ovo bi bio vrhunac omalovažavanja Allaha, subhanehu ve te' ala.

4. Negiranje Allahovog prava na svaku vrstu ibadeta ili nešto od toga, kao što je uvjerenje da se ne mora bojati Allaha, ili da se On ne priziva u dovama, ili da nema pravo na to, ili da se ne traži pomoć od Njega, ili uvjerenje da te stvari nisu važne ili da od njih nema koristi. Isti je propis sa osobom koja se ismijava ili izigrava sa nekim od ibadeta, ili se ismijava onima koji klanjaju i koji se drže bilo kojeg vida pokornosti Allahu, ﷻ, zato što je ovo omalovažavanje Šerijata kao vjerozakona, a ovo svakako opovrgava šehadet.

5. Uvjerenje da neko od ljudi ima pravo na postavljanje zakona i prava, da izmisli konvencioni zakon kojim se mijenja Šerijat, kao što su: dopuštanje bluda, kamate i sl.; obesnaživanje šerijatskih kazni, kao što su: ubistvo ubice ili odsijecanje ruke kradljivcu; obesnaživanje institucije zekata, izmjena nasljednog prava ili bilo kojeg ibadeta. Isti je slučaj sa traženjem presude na osnovu zakona mimo Allahovog Šerijata, ili suđenja po onome što Allah nije objavio. Onaj ko bude uvjeren u bilo šta od ovoga, suprotstavio se Gospodaru u Njegovom Šerijatu. Time je ustvrdio da je Šerijat sa nedostatkom i da nije podoban, kao i to da je nešto mimo Allahovog zakona bolje od Njegovog suda. Ovo je vrhunac omalovažavanja što se ne može spojiti sa iskrenim tevhidom.

6. Činjenje djela ibadeta nekome drugome mimo Allaha, ﷻ. To podrazumijeva širk koji pri sebi imaju obožavaoci mezarja u ovom vremenu. Onaj ko priziva mejjita ili se nada od njega, veže svoje srce za njega, voli ga kao što se Allah voli, priklanja mu se, strahuje, biva skrušen pred njegovim kaburom, obilazi oko mezara, prinosi mu zaklanu žrtvu i tome slično, time je pokvario svoj šehadet - *la ilahe illallah Muhammedun Resulullah*. Prethodno smo već govorili o onome što te riječi istinski podrazumijevaju.

7. Prijateljstvo sa Allahovim neprijateljima, iskazivanje ljubavi i bliskosti sa njima te podizanje njihovog ugleda. Tevhidu se suprotstavlja uvjerenje da su oni na istini i da su oni p reči da budu poštivani i

cijenjeni, a ne muslimani, bez razlike da li oni bili kitabiye, jehudije, kršćani ili idolopoklonici i dehrije.¹⁸⁹ Pokoravanje njima, poštivanje i iskazivanje počasti ovakvim ljudima dokazuje da osoba koja to čini priznaje kako su oni na istini, a da su muslimani koji se njima suprotstavljaju zalutali i da griješe. Poštivanje ovakvih ljudi ukazuje na poštivanje njihove ovo-svjetske superiornosti nauka. Sve ovo se suprotstavlja suštini tevhida.

8. Atak na Vjerovjesnikovo, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, poslanstvo i šerijat, iznošenje laži o njemu, smatranje da je bio varalica ili da je prikrivao nešto što mu je objavljeno. Također, u ovo spada psovka i vrijeđanje Allahovog Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, pripisivanje nedostataka ili ismijavanje sa njegovim životopisom ili bilo čim od njegovih djela. U ovo ubrajamo sve ono što bi u suštini ukazivalo na osudu njegove poslaničke misije. Atak na Poslanika, s.a.v.s., predstavlja atak na Gospodara, ﷻ, jer ga je Allah poslao i povjerio mu poslanstvo. Sve navedeno se suprotstavlja riječima šehadeta.

9. Atak na Kur'an koji je, zapravo, Allahov, *subhanehu ve te'ala*, govor, kao što su bile tvrdnje mušrika da se radi o sihru, pjesništvu, bajkama prethodnih naroda ili tvrdnje da je izmišljen i ispunjen lažima. Tevhidu se suprotstavljaju i tvrdnje da je Kur'an ljudsko djelo i negiranje njegove nadna-

¹⁸⁹ Sekta koja ne vjeruje u Allaha, odnosno ateisti koji smatraju da će ih uništiti samo vrijeme i da ne postoji proživljenje nakon smrti.

ravnosti, ili čak pokušaji da mu se suprotstavi nekim drugim sličnim djelom. Također, ko tvrdi da je to moguće ili da smatra lažnim neki od dijelova Kur'ana, negira sure ili ajeta, koji su preneseni *tevaturo* metodom, takva osoba postaje nevjernikom u Allaha i Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Sve ovo se suprotstavlja tevhidu.

10. Negiranje bilo čega što spada pod okrilje gajb stvari, a da je naredio Allah Uzvišeni vjerovanje u njih i o čijim dešavanjima je izvjestio u Svojoj Knjizi ili jezikom Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Primjer tome je vjerovanje u meleke, knjige, poslanike, Vatru, Džennet, kabursku patnju i tome slično. Onaj ko negira bilo šta od ovoga negirao je Allahovu ili Poslanikovu, sallallahu 'alejhi ve sellem, istinu. To bi predstavljalo najveću potvoru Objave i onoga što u sebi sadrži. To bi se, svakako, suprotstavilo šehadetu.

Zadovoljit ću se ovim što je do sada kazano, a rečeno je mnogo u vezi sa oba dijela šehadeta i načinima njihovog praktičnog zadovoljenja. Onaj ko želi više, moći će naći u knjigama imama da've, Allah im se smilovao. Allah najbolje zna i On je Veličanstven! Neka su salavat i selam na Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, njegovu plemenitu porodicu, sve ashabe i one koji ga slijede.

Allahu Svemilosni, učvrsti naš iman. Amin!

SADRŽAJ:

Uvod	5
U ime Allaha, Milostivog, Svemilosnog!	7
PRVO POGLAVLJE	9
Vrijednost dvaju dijelova šehadeta	10
DRUGO POGLAVLJE	15
Borba za šehadet i obaveza njegovog izgovora	16
TREĆE POGLAVLJE	21
Značenje riječi "La ilahe illallah":	22
Stavovi učenjaka u pogledu značenja riječi "El-Ilāh"	25
ČETVRTO POGLAVLJE	39
Značenje šehadeta: Muhammed je Allahov poslanik.....	40
Prvo: Vjerovanje da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ličnost dostojna ovog poslanstva	40
Drugo: Vjerovjesnik je bio zaštićen od činjenja grijeha	43
Treće: Općenitost njegovog poslanstva	46
Četvrto: Saopćenje i izvješće Njegove poslanice	50
Peto: Kraj vjerovjesništva	53
Šesto: Obaveza ummeta prema Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem	56
Sedmo: Umjerenost i nepretjerivanje u pogledu prava Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.....	72
Zabrana putovanja radi posjete mezarja Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.....	102
Šartovi ispravnosti šehadeta	106
Stvari koje kod osobe kvare značenje šehadeta	118

